

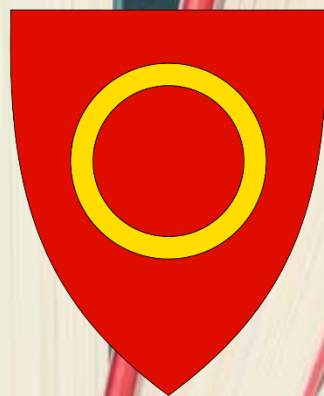
Rom- og funksjonsprogram

Hov ungdomsskole
[med idrettsanlegg]

Ringerike kommune

Mai 2019

WSP

Rapport

Tittel Rom- og funksjonsprogram, Hov ungdomsskole med idrettsanlegg			
Oppdragsgiver Ringerike kommune		Forfatter Beate Aske Løvteit og Erik Bratholm	
Oppdragsleder Beate Aske Løvteit	Oppdrags nr. 20691	Dato mai 2019	Antall sider 69

UTKAST

Innhold

1	Informasjon om prosjektet	1
2	Lover og forskrifter	2
2.1	Opplæringsloven	2
2.2	Læreplanen (LK06), ny generell del (overordnet læreplan) og nye læreplaner	2
2.3	Universell utforming	3
2.4	Arbeidsmiljøloven	3
2.5	Folkehelseloven	3
2.6	Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler med videre	4
3	Generelle krav	4
3.1	Planløsning	4
3.2	Generalitet, fleksibilitet og elastisitet	5
4	Arealprogram	7
4.1	Skolefunksjoner	7
4.2	Idrettshall	8
4.3	Spesialpedagogisk avdeling	8
4.4	Kaldlager	9
4.5	Samlet arealoversikt	9
4.6	Tekniske rom	9
4.6.1	Varmesentral	10
4.6.2	Ventilasjonsrom	10
4.6.3	Elektro - hoved- og underfordelinger	10
4.6.4	IKT – hoved- og etasjefordeler	10
5	Visjoner og mål	11
6	Overordnede prinsipper for utforming	12
7	Inngangsparti og «skolens hjerte»	13
7.1	Kantine og enkel kulturarena	13
7.2	Utstillingsareal	14
8	Spesialisert læringsareal	15
8.1	Bibliotek	15

8.2	Musikkavdeling	15
8.3	Aktivitetssal	16
8.4	Kjøkken	17
8.5	Verkstedsavdeling for kunst og håndverk	18
8.6	Lager for teknologi i praksis	20
8.7	Naturfag	21
9	Generelle læringsarealer – Elevenes hjemmeområder	23
9.1	Avdeling og hjemmeområder	23
9.2	Hva skjer i hjemmeområdene?	24
9.3	Lagring og utstilling	24
10	Elevgarderober	25
11	Administrasjon, ledelse og personal	26
11.1	Administrasjon og ledelse	26
11.2	Lager og produksjon	26
11.3	Personal- og møterom	27
11.4	Møterom	27
11.5	Personalgarderobe	28
11.6	Pedagogenes arbeidsplass	28
12	Helsetjenesten	30
12.1	Helsesykepleier	30
12.2	Sambruksrom	30
12.3	Hvilerom	30
13	Spesialpedagogisk avdeling	31
13.1	Generelle føringer	31
13.2	Elevenes opplæringsbehov	31
13.3	Funksjonsbeskrivelse	32
13.4	Inngangsparti	33
13.5	Garderobe	33
13.6	Lager	34
13.7	Stellerom og toalett	34

13.8	Vaskerom	34
13.9	Oppholdsrom i avdelingen	34
13.9.1	Klasserom	35
13.9.2	Kjøkken	35
13.9.3	Grupperom	35
13.9.4	Aktivitetsrom	36
13.10	Personalfasiliteter	36
13.11	Uteområde for avdelingen	37
13.12	Kaldlager	37
14	Idrettshall	38
15	Drift og renhold	39
15.1	Driftskontor	39
15.2	Varemottak	39
15.3	Skolefrukt og melk	39
15.4	Avfallshåndtering	39
15.5	Renhold	40
15.6	Lagerareal	41
15.6.1	Skolelager	41
15.6.2	Integrerte lager	42
15.6.3	Driftslager	42
15.7	Kaldlager	42
16	Aktivitetsareal ute	43
16.1	Generelt om uteområdet	43
16.2	Stedlig identitet og naturkvaliteter	43
16.3	Vegetasjon	44
16.4	Materialbruk	44
16.5	Universell utforming i uteareal	44
16.6	Aktivitets- og oppholdsareal	45
16.7	Lagerrom – bod ute for utstyr	47
16.8	Driftsfunksjoner utomhus	47

17 Trafikk og parkering	48
18 Nærhetsmatrise	49
19 Fast inventar	50

UTKAST

1 Informasjon om prosjektet

Ringerike kommune skal bygge ny ungdomsskole i Hønefoss nord. Prosjektet skal legge til rette for etablering av ny idrettshall på et senere tidspunkt. Det er uavklart når denne skal bygges. Skolen skal ha dimensjoneres for 375 elever hvorav 15 elever skal tilhøre en forsterket avdeling/en avdeling for særlig tilrettelegging av opplæringen. **Idrettshallen** som skal innpasses på et senere tidspunkt ska lvære i håndballstørrelse. Dette rom- og funksjonsprogrammet inngår i konkurransegrunnlaget for prosjektet. Dokumentet er utarbeidet etter en brukermedvirkningsprosess våren 2019 der både eksterne og interne brukere ble involvert – voksne og elever. Programmeringsarbeidet har vært organisert i samarbeid med prosjektgruppen og med forankring i styringsgruppen. Workshoper og prosessarbeidet ble ledet av Beate Aske Løtveit og Erik Bratholm fra WSP Norge. Det er også dem som har ført dokumentet i pennen.

Funksjonsbeskrivelsen er veiledende selv der det brukes ord som «skal» og «må».

Tabellene under beskriver dimensjoneringsgrunnlaget for ungdomsskolen:

Personer	Antall	Årsverk	Beskrivelse
Elever, ordinær skole	360		
Elever i forsterket avdeling	15		
Pedagoger, ordinær skole	36		Dimensjoners for 50 pedagogarbeidsplasser
Pedagogier, forsterket avdeling	5		
Ledelse og administrasjon	5		3 skoleledere, 1 kontorledere/merkantilansatte, 1 rådgiver
Helsetjenesten	2	1	Helsesykepleier
Fagarbeider/Assistenter	15		Skole og forsterket avdeling
Andre ansatte	4-6		Drift, renhold

2 Lover og forskrifter

Det viktigste regelverket for å ivareta skolen og skolemiljøet i driftsfasen er særlig knyttet til fem lover, med tilhørende myndigheter:

- Opplæringsloven av 17. juli 1998 (Kommunens skoleavdeling)
- Kunnskapsløftet vedtatt juni 2004, trådte i kraft 2006 – Læreplanverket 2016, Ny generell del (2018) og nye læreplaner (under bearbeidelse)
- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven av 20. juni 2008 (Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne).
- Arbeidsmiljøloven av 4. februar 1977 (Arbeidstilsynet)
- Folkehelseloven (Helse- og omsorgsdepartementet) 1. januar 2012
- Forskrift om miljøretta helsevern (Kommunehelsetjenesten) 9. mars 2012.

2.1 Opplæringsloven

Barn i skolepliktig alder har, ifølge opplæringslovens § 9a, rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dette er blant annet spesifisert i opplæringslovens § 9a-2: Det fysiske miljøet. Skolene skal planlegges, bygges, tilrettelegges og drives slik at det blir tatt hensyn til tryggheten, helsen, trivselen og læringen til barna, samt i § 9a-3: Det psykososiale miljøet. Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme et godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet.

2.2 Læreplanen (LK06), ny generell del (overordnet læreplan) og nye læreplaner

Gjeldende læreplan for grunnopplæringen trådte i kraft i 2006. Det jobbes pro tempore med å fornye alle læreplanene i grunnskolen og videregående opplæring. De nye læreplanene skal tas i bruk fra 2020. Overordnet del skal erstatte generell del av læreplanverket. Den er fastsatt av Kunnskapsdepartementet, og vil gjelde fra 2020. Overordnet del beskriver hvilke verdier og prinsipper grunnopplæring skal bygge på. Fagfornyelsen innebærer et sterkere fokus på dybdelæring og tverrfaglig tilnærming. Elevene skal oppleve undervisningen som relevant. Et samfunn og arbeidsliv i rask endring medfører behov for barn og unge som reflekterer, er kritiske, utforskende og kreative.

Et overordnet mål i Læreplanen er at alle elever i norsk skole skal utvikle grunnleggende ferdigheter og kompetanser, slik at de aktivt kan delta i kunnskapssamfunnet. Prinsipper for opplæring

tydeliggjøres i læringsplakaten. Her fremkommer det blant annet at skolen skal gi alle elever like muligheter til å utvikle sine evner og sitt talent, individuelt og i samarbeid med andre, og at skolen skal fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter. Dette betinger at skolebyggene tilrettelegges og bygges på en slik måte at det muliggjør varierte læringsformer etter intensjonene i kunnskapsløftet.

2.3 Universell utforming

Ifølge opplæringsloven har alle elever "rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar" (Opplæringslova § 9a-2). Universell utforming er en strategi for planlegging og utforming av produkter og omgivelser for å oppnå et inkluderende samfunn med full likestilling og deltakelse for alle. Prinsippet om universell utforming er lovfestet i «Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven», som trådte i kraft 1. januar 2009. Ifølge loven skal offentlig virksomhet og privat virksomhet som er rettet mot allmennheten, arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomheten. Loven omfatter skolens plikter til å sikre universell utforming i tråd med loven. Når det gjelder spesifisering av krav til universell utforming av bygg og utearealer skal TEK 10 legges til grunn. For øvrig vises til: www.universell-utforming.miljo.no og «Prosjekteringsverktøy for universell utforming av publikumsbygg», DIBK 2013.

2.4 Arbeidsmiljøloven

De ansatte sine miljøkrav er ivaretatt gjennom «Arbeidsmiljøloven». Arbeidstilsynet fører tilsyn med at loven etterfølges. Ved bygging av nye skoleanlegg er det viktig at en legger til grunn de retningslinjer som loven og tilhørende forskrifter legger opp til. Dette gjelder blant annet kontorarbeidsplasser for lærere, forholdene for administrasjonen, samt alle personalfasiliteter i anlegget.

2.5 Folkehelseloven

Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven av 24. juni 2011 nr. 29) trådte i kraft 1. januar 2012. Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid, derfor skal «Helse i alt vi gjør» være gjennomgående prinsipp for utforming av skoleanlegget inn- og utomhus. Særlig med tanke på skolens uteområde skal man planlegge for allsidig fysisk aktivitet for alle aldersgrupper. Det være seg arealer for lek og utfoldelse, eller tilrettelegging for sykkel- og gangstier, eller tiltak for å begrense motorisert trafikk.

2.6 Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler med videre

Forskriften trådte i kraft 1.1.1996 og blir ofte kalt for barnas arbeidsmiljølov. Forskriften inneholder krav til det fysiske og sosiale miljøet, og stiller krav til bl.a. ansvarsforhold, internkontroll, plikt til opplysning og informasjon, tilsyn, sanksjoner og klage. Formålet med forskriften er å bidra til at miljøet i barnehager og skoler fremmer helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade. Forskriften forutsetter at det enkelte skoleanlegg skal godkjennes. Dette gjelder også nye skoler. Forskriften er hjemlet i Folkehelseloven.

3 Generelle krav

3.1 Planløsning

- Planløsningen skal være funksjonell og mest mulig optimal med tanke på intern logistikk og naturlige bevegelsesmønstre.
- Det skal være en logisk sammenheng i bygningsmassen, og fornuftig disponering av uteområdet til ulike aktiviteter.
- Skoleanlegget med kommende **idrettshall** skal ha en høy arealeffektivitet og en gunstig brutto/netto-faktor, men uten å gå på bekostning av funksjonskrav, krav til nettoareal eller gode dagslysforhold og utsikt.
- Bygget skal være en «ren»-skole og planlegges for innesko. Det skal derfor være mulig å bevege seg tørrskodd mellom ulike funksjoner i skolebygget. Det er ønskelig at det planlegges for en tørrskodd forbindelse mellom skole og **idrettshallen**.
- Plassering av innganger og garderober skal utformes slik at det oppnås klart skille mellom skitten og ren sone.

- Fra hovedinngang skal det være enkelt å orientere seg frem til administrasjonen og utlån-/utleielokaler.
- Planløsningen må være slik at det legges til rette for sambruk av funksjoner i anlegget, mellom ulike brukere av anlegget – både internt og eksternt. Samtidig må det være mulig å skjerme arealer som ikke skal sambrukes.
- Rom- og funksjoners bruksegenskaper og møblerbarhet må være optimale. Det innebærer for eksempel at lange, smale undervisningsrom ikke aksepteres.
- Skolen skal i tillegg til skolefunksjoner ha en nærmiljøfunksjon. Idretten, kulturskolen, korps, kor, teatergrupper og lignende skal kunne benytte funksjoner i skoleanlegget ettermiddag og kveld. Skolebygget må utformes slik at det er lett tilgang til utleiearealer, og slik at resten av skolen kan låses av på en enkel måte. Innganger til utleieareal bør ha lett og naturlig atkomst fra parkering.
- Bygget skal ha en tydelig sonedeling slik at bestemte soner kan låses av, mens andre er tilgjengelige for ulike brukere. Følgende soner skal etableres, og kunne stenges, samtidig som andre er tilgjengelige:
 - Administrasjon og ledelse
 - Teamrom (lærerarbeidsplasser)
 - Personalrom og møterom
 - Elevenes avdelinger/hjemmeområder skal være i egne soner
 - Spesialiserte læringsarealer (kunst- og håndverk, naturfag, skolekjøkken, musikk)
 - «Skolens hjerte» med trappeamfi, kantineområde skal fungere som en egen sone.
 - Kommende idrettshall

Det understrekes at alle rom – bortsett fra enkelte mindre rom i avdelingene – skal kunne låses av enkeltvis i tillegg. Alle rom til drift/renhold skal kunne låses av.

3.2 Generalitet, fleksibilitet og elastisitet

Bygningsmassens muligheter for å kunne møte endrede behov, betegnes som funksjonell fleksibilitet. Planløsningsprinsipper er viktige parametere for å vurdere dette, men også prinsipp for utforming av tekniske anlegg vil være viktig.

- I anleggets levetid må det påregnes nye undervisnings- og arbeidsformer, noe som stiller store krav til fleksibiliteten i bygget og evne til å forandre byggets egenskaper.

- Anlegget må over tid kunne tilpasses nye krav og nye brukere. Om elevtallet i framtiden vil endre seg, må det være tilrettelagt for å trekke fra areal, utvide anlegget eller endre inndelingen (elastisitet). Arkitekten må skissere grovt hvordan en mulig fremtidig utvidelse for omkring 100 elever ekstra kan løses.
- Dersom elevtallet skulle gå vesentlig tilbake, må en kunne ta deler av anlegget i bruk til andre formål uten å forandre byggets egenskaper (generalitet).

UTKAST

4 Arealprogram

I dette kapittelet beskrives arealer for rom og funksjoner. Nettoarealet skal behandles som et minimumskrav. Bruttoareal og dermed brutto-netto-faktor er veiledende.

4.1 Skolefunksjoner

Dimensjonering	Antall	Programmert skole	
Dimensjonerende elevtall for programmering		360	
Dimensjonerende antall lærere		36	
Antall avdelinger		3	
Funksjon	B/N- Faktor	Areal	Per elev
Generelle læringsarealer		1 440	4,00
Generelle læringsarealer		1 440	4,00
Elevgarderober		252	0,70
Elevgarderober med toalett		252	0,70
Spesialisert læringsareal		710	1,97
Kjøkken for mat og helse med kantinefunksjon		90	0,25
Musikk og drama		130	0,36
Kunst og håndverk (Mulig fordeling 70 + 50 + 50 + 10 + 15)		195	0,54
Naturfag		105	0,29
Lager for Teknologi i praksis/Skaperverksted		20	0,06
Lager for kulturskolen (eksterne brukere)		20	
Aktivitetssal		150	
Kantine, vrangleområde, felles areal		200	0,56
Felles areal		200	0,56
Personalfunksjoner		441	1,23
Ledelse og administrasjon, inkludert rådgiver (sosiallærer)		60	0,17
IKT-kontor/lager		10	0,03
Kopi/lager		10	0,03
Teamrom (arbeidsplasser)		216	0,60
Møterom		50	0,14
Personalrom		60	0,17
Personalgarderober med toalett		35	0,10
Støttefunksjoner		40	0,11
Skolehelsetjeneste, pedagogisk psykologisk tjeneste, lege mm		28	0,08
Hvilerom		12	0,03
Drift og renhold		132	0,37
Driftkontor		12	0,03
Avfall, varemottak, skolelager		75	0,21
Driftslager med carport		20	0,06
Renhold		25	0,07
Sum nettoareal		3 215	8,93
Brutto/nettofaktor	1,4		
Sum bruttoareal		4 501	12,50

4.2 Idrettshall

Idrettshall	Antall rom	Areal per	Areal
Aktivitetsflate inkl. sikkerhetszone (25 x 45)	1		1 125
Apparatlager skole (snitt areal)	3		70
Lager for eksterne leietakere	3		30
Garderober med toalett	4	25	100
Dusjer	4	15	60
Lærer-/dommergarderobe m/toalett	2	10	20
Drift/renhold (felles for hele hallen)	1	10	10
Inngangsparti	1	20	20
Sum nettoareal idrettshall			1 435
Brutto/nettofaktor	1,25		
Sum bruttoareal idrettshall			1 794

4.3 Spesialpedagogisk avdeling

Dimensjonering	Antall	Areal per rom	Areal sum
Antall elever	15		
Leder	1		
Antall pedagoger og andre faggrupper	5		
Assistenter/fagarbeidere	6		
Totalt ansatte	12		
Funksjon		Areal	Totalt areal
Elevenes læringsareal			209
Klasserom	2	25	50
Kjøkken	1	25	25
Grupperom	7	12	84
Aktivitetsrom	1	50	50
Støttefunksjoner			75
Garderober	2	12	24
Stellerom med dusj og HC-toalett	1	15	15
Vaskerom	1	5	5
HC-Toalett barn	2	5	10
Personaltoalett	1	3	3
Lager for plasskrevende utstyr til elever med lademulighet	1	15	15
Nærlager for læringsmateriell, integrerte skapløsninger	1	3	3
Personalfunksjoner			52
Avdelingsleder, plassert sammen med øvrig ledelse i skolen	1	10	10
Kontorarbeidsplasser, plassert i teamrom tett på øvrige teamrom i skolen	5	6	30
Møte- og samtalerom i sambruk med øvrig skole	1	12	12
Sum nettoareal spesialpedagogisk avdeling			336
Brutto/nettofaktor forsterket avdeling	1,4		
Sum bruttoareal spesialpedagogisk avdeling			470

4.4 Kaldlager

Funksjon	Areal	
Kaldboder		30
Bod for skolen (uteleker, uteutstyr)		15
Bod for Spesialpedagogisk avdeling		15
Sum nettoareal		30
Brutto/nettofaktor	1,1	
Sum bruttoareal		33

4.5 Samlet arealoversikt

Samlet arealoversikt			
Skole	3 215	1,4	4 501
Spesialpedagogisk avdeling	336	1,4	470
Idrettshall - Håndballstørrelse	1 435	1,25	1 794
Kaldlager	30	1,1	33
Samlet areal for alle funksjoner	5 016		6 798
Samlet areal uten idrettshall	3 581		5 004

4.6 Tekniske rom

Det er ikke programmert areal til tekniske rom, ettersom areal til tekniske rom ikke er prosjektert. Arealbehovet gis ut fra de valgte tekniske løsninger. Det er opp til tilbyder å definere dette, men alle nødvendige tekniske rom skal vises i tegninger og inngå i bruttoareal. Utformingen av rommene må ta hensyn til tilkomstmulighet og plassbehovet ved utførelse av nødvendig vedlikehold. Tekniske rom på tak skal ha tilkomst via innvendig trapp. Tekniske rom skal ha tilgang til nettverk/WIFI.

Tilbyder skal vise hvordan tilstrekkelige tekniske rom er integrert i bygget. Det skal videre angis areal og plassering i skisseprosjektet.

Følgende arealer skal vises:

4.6.1 Varmesentral

Areal skal beregnes i henhold til TEK 10/TEK17. Bakgrunn for å gi minimumsareal for byggets varmesentral, er å gi reell fleksibilitet i byggets livsløp. Minimumsareal avsatt til varmesentral skal beregnes etter formelen: $10 \text{ m}^2 + 1 \% \text{ av BRA}$, opptil 100 m^2 . Takhøyden i rom for varmesentral skal være minimum 2,5 meter. Varmesentral bør plasseres sentralt i bygget.

4.6.2 Ventilasjonsrom

Rom skal utformes i henhold til Ventøk - Plassbehov for ventilasjonsrom – teknisk rom.

4.6.3 Elektro - hoved- og underfordelinger

Hovedfordelingen plasseres sentralt i bygget. Dimensjoneres i henhold til NEK 400.

4.6.4 IKT – hoved- og etasjefordeler

Hovedfordeler plasseres sentralt i bygget. Etasjefordelere plasser i hver fløy og etasje. Dimensjoneres i henhold til NEK 700.

5 Visjoner og mål

Skoleanlegget skal i første rekke tilrettelegges for skoleformål, men i tillegg skal anlegget brukes av andre i nærmiljøet utenom skoletiden. Dette gjelder særlig skolens hjerte med kantineområde og spesialrom. Når skoledagen er over skal det være naturlig å bli værende på skolen for å gjøre lekser, ha ungdomsklubb, spillkvelder, feire bursdager, klassefester, ball, konserter, besøk av den «kulturelle skolesekken», delta i organiserte aktiviteter eller bare møte venner i en uformell og avslappende atmosfære. Det er behov for steder å gjennomføre kurs og møter. Prosjektet har en visjon om at den nye skolen skal være et levende samlingssted der man kan dras inn i organiserte og uorganiserte fellesskap. Det skal derfor legges til rette for god kommunikasjon og samarbeid mellom aktører i skolen, og mellom skolen og eksterne aktører.

Hov ungdomsskoles identitet er kjennetegnet av fellesskap og respekt for mangfoldet. Hov er en inkluderende skole med plass for individualitet. I elevworkshopen ble det referert til at jentene ved skolen satte pris på at guttene ikke var så mainstreame, men våget å være seg selv. Det at skolen også skal ha en spesialpedagogisk avdeling bør også utgjøre en viktig del av skolens identitet.

Videre ønsker skolen å signalisere en åpen, aktiv og naturlig holdning. Å dra naturen tett på og inn i bygget kan være en måte å synliggjøre det på. Det er viktig å skape tilhørighet til skolen også utenom skole- og arbeidstid. I dag ligger skolen i mørket på kveldstid. I brukermøte ble det ønsket at skolen skulle «løftes fram som et lyshus». Selv om skolen er en byskole, så oppleves det som en oase i skogen. Hvordan kan skolen plasseres i landskapet slik at den kommer mer fram – byr på seg selv? Skolens visjon i dag er «Mestring gjennom samarbeid».

6 Overordnede prinsipper for utforming

Bevegelsesmønstre, flyt, logistikk, sambruk og flerbruk bør legge føringer for utforming av arealer. Variasjon og fleksibilitet er derfor viktige prinsipper. Anlegget skal også fremstå som tydelig og kommunisere godt med omgivelsene. Det skal være innsyn og utsikt. Lyst, åpent og luftig kan være andre stikkord for utforming av arealer. Løsninger med nisjer av glass i vegger og dører skaper oversikt og lys, samtidig som det gir opplevelsen av adskilte rom og arealer. Dette prinsippet skal ligge til grunn for utformingen av alle arealer i skoleanlegget. Samtidig skal bruk av transparense balanseres hensiktsmessig opp mot behovet for skjerming, konsentrasjon og avgrensning.

UTKAST

7 Inngangsparti og «skolens hjerte»

Anlegget skal ha en tydelig hovedinngang hvor tydelig skilting og digital informasjonsskjerm viser vei til ulike funksjoner i bygget. Fra hovedinngang skal besøkende ledes inn i anleggets «hjerte» og enkelt finne fram til de enkelte skolefunksjoner **og idrettshallen når den kommer.**

Det skal være kort avstand til administrasjonen, men det er ikke behov for å plassere denne ved hovedinngang. Skolen skal fungere som et nærmiljøanlegg og skal ha en arena for fellessamlinger av faglig, sosial og kulturell karakter.

7.1 Kantine og enkel kulturarena

Fra hovedinngangen kommer man inn i kantineområdet- vrimlearealet med et trappeamfi. Trappeamfiet skal ha flere funksjoner. Det skal fungere som trafikkareal og binde etasjer sammen, samtidig skal det være en vrimleplass og publikumsarena ved enkle arrangementer. Her skal det være naturlig å sette seg ned med en pc og arbeide med skolerelaterte oppgaver, samarbeide, vente på noen eller spise matpakken. Det er ønskelig med enkelte brede trinn/avsatser som gjør det mulig å bruke trappeamfiet på ulike måter. Det må samtidig være minst en «ordinær gå-trapp» i trappeamfiet.

Det er avgjørende at alle kan se og høre godt fra trappeamfiet. Deler av publikum kan sitte på gulv, men trappeamfiet skal ha plass til minst 150 personer.

Trappeamfiet skal være vendt mot kantineområde og et areal som enkelt kan gjøres om til en liten scene. Her skal skolen kunne samle alle elevene til kortere samlinger i løpet av året. Større forestillinger eller arrangementer gjennomføres i aktivitetssalen.

Her må også være digitale løsninger som muliggjør at man kan vise presentasjoner med og uten lyd, stillbilde og film. Det skal derfor legges til rette for oppheng av et stort motorisert lerret og projektor. Det må tilrettelegges for rikelig med strømuttak til instrumenter, forsterkere, mikrofoner og lignende. Det skal også være strømuttak og mulighet for å koble til utstyr som kan styre lyd og lys, på en hensiktsmessig måte, fra et sted på toppen av trappeamfiet. Det er ønskelig at det skal kunne foregå aktivitet i trapp-scene-området uten at det forstyrres av at noen kommer inn hovedinngangen.

Gode akustiske forhold er avgjørende. Først og fremst er dette et «vrimle- og trafikkareal», men det skal også brukes til formidling av ulikt slag og akustikken må tilpasses dette. Materialvalget i trappeamfiet skal være robust og legge til rette for utstrakt bruk, samtidig som det er behagelig å sitte på. Det skal derfor være utformet i tre. Kantine-/ fellesarealet skal kunne yre av liv. Her skal ungdom og eksterne brukere også oppholde seg etter skoletid.

Kantineområdet/fellesarealet med trappeamfi skal ha utsikt/kontakt med uteområdet, og være et lyst og åpent areal. Det er ønskelig med storslagen utsikt mot den flotte skogen. I dette arealet, skal det tilrettelegges for sosial og faglig aktivitet, vrimling og bespising. Hyggelige soner læringsarbeid i grupper eller individuelt for eksempel utformet som rom i rom, nisjer i vegg eller trapp er svært ønskelig. Arealet skal være en forlengelse av læringsarealene i hjemmeområdene og naturlige arenaer for å gjøre lekser eller samarbeide i grupper. Skolen skal ikke ha noe eget bibliotek, så disse fellesarealene skal tilby elevene det læringsmiljøet et bibliotek kunne tilby: varierte sittegrupper og samlingspunkter.

Nærhet til kjøkkenfunksjonen og kantinekjøkkenet skal gjøre produksjon, salg og servering av mat og drikke enkelt. Det er ønskelig med sitteplasser/bord for bespising i området utenfor kantinekjøkkenet. Her skal blant annet elevenes lunsj kunne avvikles, i helger skal det selges mat i forbindelse med arrangementer, elever som skal på trening i hallene skal kunne gjøre lekser eller spise her mens de gjør lekser og venter. Det er ønskelig med tilgang til uteområdet for å spise ute.

Det må være minst 3 tilgjengelige toalett og et HC-toalett i denne sonen som kan benyttes i forbindelse med arrangementer i kantineområdet. Disse bør plasseres noe diskret fra kantineareal. Det er også behov for garderobeløsning. Det kan eventuelt løses med mobile garderobestativer for oppheng av tøy.

7.2 Utstillingsareal

Det skal tilrettelegges for at skolen skal kunne stille ut elevarbeider ulike steder i bygget både på vegg og i montre. Det er ønskelig at det vises hvor dette kan løses på en hensiktsmessig måte.

8 Spesialisert læringsareal

8.1 Bibliotek

Anlegget skal ikke ha et eget bibliotek, da skolen skal benytte folkebiblioteket. Moderne biblioteker er mer enn en boksamling; de tilbyr varierte læringsmiljøer og fungerer som et samlingssted. Skolens hjerte skal inneholde disse siste funksjonene. Boksamlinger plasseres i trinnområdene.

8.2 Musikkavdeling

Musikkavdelingen skal plasseres tett på skolens hjerte og består av bandrom/musikkrom, øvingsrom og lager. I tillegg vil aktivitetssalen kunne anses som en del av musikkavdelingen, selv om denne skal ha adkomst også fra skolens hjerte. Avdelingen skal kunne fungere som en lukket enhet med god indre kommunikasjon, også med aktivitetssalen. Alle rommene i avdelingen skal kunne nås fra internt trafikkareal i avdelingen.

Bandrom/musikkrom skal benyttes til teoriundervisning, komponering, sang og øving på instrumenter. Her skal være opplegg for digital/interaktiv formidling. Rommet skal ha dagslys.

Det skal være fire øvingsrom i forbindelse med hovedrommet. Rommene skal ha ulike størrelser, og minst ett av disse skal kunne inneha funksjon som scenerom/garderobe, og må derfor ha inngang både fra aktivitetssal og internt trafikkareal. Dette øvingsrommet må utstyres med vask og speil. Øvingsrommene bør utformes slik at det blir enkelt å holde oversikt, og å ha kontakt mellom øvingsrom og undervisningsrom. Øvingsrommene må lydisoleres for bruk av slagverk.

Lagerrom for instrumenter, kulisser og kostymer skal ligge nær hovedrommet. En del av skolens instrumenter o.l. skal også kunne lagres i integrerte skap i undervisningsrommet eller på vegg (gitarer for eksempel).

I hele musikkarealet skal det være mulig å dimme for lys, og omkringliggende funksjoner må skjermes for lyd fra musikkavdelingen. Hovedrommet skal ha utsikt og tilfredsstillende dagslyskrav for undervisningsrom i TEK17.

Avdelingen skal kunne benyttes av kulturskolen og leies ut på ettermiddag- og kveldstid. Eksterne brukere (for eksempel teater eller kor) skal ha et lager nær musikkavdelingen (for eksempel under trappeamfiet) med plass til låsbare skap/lagerinnredning.

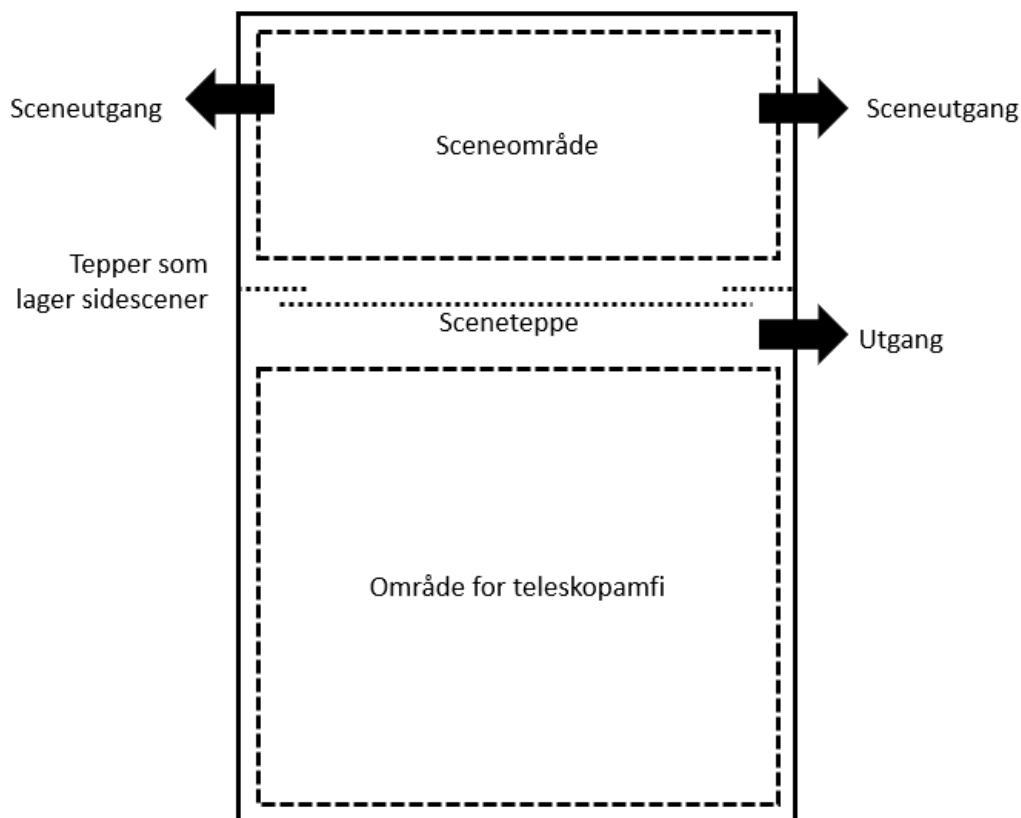
8.3 Aktivitetssal

Skolen skal ha en aktivitetssal som skal brukes til undervisning i musikk, teater, dans, sal og scene. Salen skal også kunne benyttes som ren forelesningssal eller kinosal. Videre skal salen kunne fungere som en festssal for skolen, og en naturlig utvidelse av skolens kantine. Det er avgjørende at utforming tilfredsstillende krav til å få spillemidler for salen. Gode akustiske forhold er også avgjørende.

Aktivitetssalen skal ha adkomst fra skolens hjerte (tett på kantine) og fra musikkavdelingen. Det skal være enkelt å finne salen når besøkende kommer inn skolens hovedinngang.

Aktivitetssalen skal ha dobbel høyde og trenger ikke dagslys. Dersom det er daglys inn må dette kunne blendes av. I rommet skal det være et teleskopamfi med plass til minst 120 mennesker. Når teleskopamfi er trukket fult ut skal det være plass til et sceneområde i forkant. Scene og sal skal være på samme nivå, men skilles av ved hjelp av tepper festet i tak. Det skal lages sidescener ved hjelp av tepper, minimum 1,5 meter på hver side. Det er ønskelig med en bred scene, det er ikke behov for dyp scene. Det skal være utgang fra minst én av sidescene inn til musikkavdelingen (enten til trafikkareal eller et øvingsrom). Det er ønskelig med utgang fra begge sidescene ut til musikkavdelingen.

Under vises en mulig løsning av aktivitetssal med areal for scene og for teleskopamfi og adkomster til de ulike delene. Det er ingen krav til at salen løses på denne måten.

Figur 1 Illustrasjon for å vise mulig løsning av sceneområde med sceneutgang.

8.4 Kjøkken

Bygget skal ha et skolekjøkken med en enkel kantinefunksjon mot skolens hjerte. Rommet Skolekjøkkenet skal fungere som opplæringsrom i undervisningsfaget «mat og helse». Det skal videre benyttes av lever som har arbeidslivsfag, samt av elever fra forsterket avdeling. Elevene arbeider i hovedsak i grupper på fire elever som sammen tilbereder et måltid i en arbeidsstasjon med nærhet til alle nødvendige funksjoner. Rommet må utformes hensiktsmessig med tanke på denne utforming av soner for å tilberede, koke/steke, anrette, opprydding og vask. Det skal være god avtrekk over kokesonene, typen «storkjøkkenavtrekk».

En av arbeidsstasjonene skal også fungere som demonstrasjonsbenk for lærer, samt at beidsbenker må kunne stilles i korrekt høyde for rullestolbrukere.

Elever skal på egen hånd klare å hente fram utstyr, matvarer og servise som skal brukes til matlagingen eller servering. Elever skal i størst mulig grad få lov til å være selvhjulpne. I kjøkkenet skal det være plass til to oppvaskmaskin av typen industrioppvaskmaskin (steamer). Kjøkkenrommene skal ha to integrerte store kjøleskap, lager for tørrvarer og plass til frysenskap. Det er ønskelig at en del utstyr, samt alt servise skal ha en felles lagringsplass i integrerte skapløsninger

langs vegg. Det må tas høyde for rikelig med skaplass da det er flere ulike brukere som benytter kjøkkenet.

I eget rom skal det være vaskemaskin og tørketrommel, samt plass for oppheng av tøy på stativ.

I kjøkkenarealet må det avsettes plass til digitale hjelpemidler for presentasjoner og nettsøk. Det skal være plass til bespisning og teoriundervisning i formidlingssonene.

Ved en rekke arrangementer i regi av skolen eller nærmiljøet er det behov for å tilberede, distribuere og servere mat og drikke til mange mennesker. Det skal derfor være en løsning for salg/distribusjon av mat fra kjøkkenet. Dette skal utformes som en disk med god kapasitet slik at flere kan handle samtidig, og slik at det er plass til oppstilling av varer. Disken skal brukes i forbindelse med salg av enkel mat og drikke til skolens elever – gjerne i regi av elevene selv (elevbedrift) og for servering av mat til elever. Løsningen må være slik at man enkelt kan frakte mat til disken og stille det opp der. Ved disken må det være en rekke strømuttak til vaffelsteking, vannkokere og kaffemaskiner.

Det skal også være plass til å dekke til 150 personer i kantinen/fellesarealet («skolens hjerte»). Det er ønskelig med utgang ut til overdekket spiseplass med tregulv ute.

8.5 Verkstedsavdeling for kunst og håndverk

Skolen skal ha en verkstedsavdeling for undervisning i kunst og håndverk. Det er også aktuelt for kulturskolen å benytte lokalene, samt å leie ut til eksterne brukere. For å få en best mulig utnyttelse av spesialrommene, legges det opp til samlokalisering av disse funksjonene. Aktivitetene i kunst og håndverk omfatter bl.a. arbeid med tre, leire, tekstiler, tegning, maling og digitale hjelpemidler. De ulike metodene som benyttes må ses i en helhet, slik at varierte materialer og hjelpemidler blir lett tilgjengelig. Det må derfor være enkelt å bevege seg mellom rom slik at en gruppe elever kan arbeide med ulike materialer, teknikker og verktøy i samme læringsøkt. Det er ønskelig med noe glass/transparens mellom rommene, slik lærer enkelt har overblikk.

Kunst og håndverk er en del av den kunstneriske og kreative delen av skolebygget, noe som skal gjenspeiles i utformingen av arealene. Miljøet må virke inspirerende slik at det fremmer motivasjon og skaperglede. I avdelingen skal det være areal og inventar for utstilling av elevarbeider og andre inspirasjonskilder. Utstillingsareal og innredning i verkstedsavdelingen for kunst og håndverk kan gjerne være slik at utstillingene sees både fra undervisningsrommet og gangarealet på utsiden.

Det skal etableres areal og rom for følgende funksjoner:

- Arbeid med tekstil, tegning, maling og digitale hjelpemidler (foto, film)

- Arbeid med harde materialer; tre og metall
- Arbeid med sølete aktiviteter, som leireforming og maling
- Maskinrom med lager for trevirke
- Lager for materiell og elevarbeider – både i eget rom og som integrerte skap- og skuffeløsninger
- Eget lager for kulturskolen. Dette skal være tilgjengelig uten å måtte gå inn i selve Kunst og håndverksavdelingen.

Avdelingen skal bestå av tre hovedrom:

1. Et større sentralrom for arbeid med tekstil, tegning, billedkunst, bruk av digitale verktøy i arbeid med design og planlegging av oppgaver. Lagring i integrerte skap- og skuffeløsninger.
2. Verksted for harde materialer; tre, metall og støvete aktiviteter. Eget maskinrom med lagringsplass for trevirke.
3. Multifunksjonsrom for arbeid med leire, maling og andre sølete aktiviteter. Rommet må fungere som et delvis våtrom med sluk i gulv. Lagerrom for keramikkovn og tørking av keramikk skal ligge i tilknytning til dette.

Sentralrom for tekstil, tegning, maling, bruk av PC og symaskiner skal ha plass til 30 arbeidsplasser. Det skal tilrettelegges for bruk av digitale verktøy for arbeid med bilde og film. Det må være god tilgang til nett og strøm for bruk av symaskiner og PC. I rommet må det avsettes veggplass til, og kables for, digital/interaktiv tavle. I arealet skal det være integrerte løsninger for oppbevaring av elevarbeid og utstyr. De integrerte løsningene skal bestå av en kombinasjon av skuffer, skap og hyller til arbeider i ulike formater og være av god kvalitet. Flere skap skal ha dører i glass slik at utstyr, stoffer og garn kan inspirere og gi rommet karakter. Her må være en vaskeremme for håndvask og skylling av utstyr – plass til 4 elever samtidig.

Verksted for harde materialer (tre og metall) skal ha rom for inntil 20 arbeidsplasser. Det ønskes 15 store, solide universalarbeidsbord/benker med gode arbeidsflater. Bordene må festes i gulvet, og skolen monterer på høvelbenk på arbeidsbordene ved behov. Det skal også være rom for et bord/sokkel for lærer med plass til mange elever rundt, med tanke på demonstrasjon av teknikker. I arealet må det være plass til skap for oppbevaring av verktøy og lagerareal med plass til oppbevaring av elevarbeider. Dette skal også løses i form av integrerte og robuste løsninger. Det skal være vaskeremme med 3 armaturer i rommet, i tillegg til kum med slamfang.

Maskinrommet må ligge nær verkstedet. En lærer som arbeider i maskinrommet må kunne se elevene som arbeider i treverkstedet. Maskinrommet skal ha plass til maskiner som båndsgag,

sirkelsag o.l. Det må være nødvendig avtrekk over/til maskinene. Rommet skal ha plass til skap for nødvendig utstyr, verktøy og reol og hylleplass til lagring av materialer som lange planker. Det er normalt sett bare læreren som bruker dette rommet, i tillegg til eventuelle brukere på kveldstid. Trevirke og materiell til bruk i treverkstedet skal lagres her. Rommet skal ha en form som gjør at man kan håndtere og lagre lange planker, og langveggen skal være minst fire meter.

Multifunksjonsrommet skal ha plass til 20 elever. Rommet skal kunne brukes til sølete aktiviteter som leireforming og maling, og må utrustes med følgende funksjoner:

- Overflater som tåler hard bruk
- Stort arbeidsbord, helst med plass til alle
- Gulv som tåler vannsøl
- Plass for oppbevaring av enklere materiell
- Vaskeremme for at 3 elever kan vaske hender samtidig eller rengjøre utstyr.

Det skal være en noe skjermet plass for keramikkovn og en funksjonell løsning for tørking av keramikkarbeider slik at det som tørker får stå i fred. Denne løsningen må utformes slik at det keramikken kan stå på de samme platene fra de er laget, gjennom tørking, brenning og nedkjøling. Det er behov for god ventilasjon og gode forhold for tørking av keramikk i løsningen som velges.

Med tanke på både varelevering og hvordan lyd forplanter seg i bygg skal avdelingen ligge på bakkenivå. Lagerarealet må ha en enkel tilkomst utenfra gjennom store dører/porter slik at lange planker og tunge leiresekker enkelt kan fraktes og legges på plass. Det er ønskelig med utgang ut, slik at en enkelt kan ta med seg arbeid ut på et dekke som egner seg. Dette kan ses i sammenheng med naturfagrom.

Det skal være stor grad av transparens mellom ulike soner og rom. Støvete og skitne arealer skjerms fra rene. Alle undervisningsrom skal ha gode lysforhold og utsikt.

8.6 Lager for teknologi i praksis

Det skal etableres et lager for utstyr til teknologi i praksis. Dette bør ha nærhet til kunst- og håndverksavdelingen og naturfagrommet.

8.7 Naturfag

Naturfagrommet er et spesialrom for forsøk og eksperimenter i fysikk, kjemi, biologio og teknologi. Disse kan ha svært ulik karakter. Enkelte forsøk innebærer arbeid med stoffer og væsker, temperatur og gasser. Andre krever stor gulvplass, for eksempel gjelder det øvelser som handler om energi og bevegelse. Enkelte øvelser kan innebære en viss form for risiko med tanke på søl og sikkerhet. Rommet må derfor utformes fleksibelt, noe som kan innebære at rommet kan møbleres om. Samtidig må enkelte funksjoner og utstyr være fast montert, slik at sikkerhetsbehov ivaretas. En vanlig læringsøkt veksler gjerne mellom formidling, utføre forsøket og skriftlig eller muntlig oppsummering. Det betyr at selv om rommet i hovedsak er et forsøksareal med høy grad av elevaktivitet, skal det også være mulig å formidle, presentere teori og å demonstrere forsøk.

Formidlingsfunksjonen og demonstrasjonsbenken skal utformes slik at det er mulig for alle elevene å se læreren, og det som demonstreres av forsøk eller vises fra tavlen (digitalt eller i form av skrift). Demonstrasjonsbenken må utformes med god arbeidsflate i solid materiale, samt tilrettelagt med vann og avløp, strøm, avtrekk og nødvendig skjerming. Bruk av digitale hjelpemidler er sentralt i arbeidet med naturfag og formidlingsfunksjonen må tilrettelegges for utstrakt bruk av hjelpemidler som digital lupe/mikroskop, pc og digital tavle. Det skal være en integrert meterbane i gulvbelegg som viser meter og centimeter. Meterbanen skal være like lang som lengden av rommet.

Forsøksarealet skal, i tillegg til demonstrasjonsbenken, bestå av 7 arbeidsstasjoner til elevene med strøm, lagringsplass og nødvendig skjerming. En av disse arbeidsstasjonene skal være tilrettelagt for rullestolbrukere, det kan være lærers demonstrasjonsbenk.. Det skal være vask med tre armaturer langs vegg. Utforming og inventar må planlegges slik at en gruppe elever kan arbeide funksjonelt der. Lærers demonstrasjonsbenk skal også kunne benyttes som arbeidsstasjon for en gruppe elever, slik at det totalt blir 8 mulige arbeidsstasjoner med plass til 4 elever rundt hver stasjon. Det må være god akustikk som demper støynivået under praktisk arbeid.

Rommet må kunne blendes for å gjøre forsøk med lys.

Behovet for øvrig lagringsplass i forbindelse med naturfagrommet skal løses slik at utstyr og modeller er lett tilgjengelig for bruk.. Det er ønskelig at det etableres et uteverksted utenfor naturfagrommet med fast dekke som tåler litt søl. Dette må ses i sammenheng med avdelingen for kunst og håndverk og utgang kan være felles. Det er naturlig at disse spesialrommene er samlet.

Det skal etableres et lager/forberedelsesrom som lærerne kan benytte. Farlige stoffer skal oppbevares i låsbare kjemikalieskap med eget avtrekk i dette rommet. Det skal også være en arbeidsbenk med integrert vask, samt plass til industrioppvaskmaskin og kjøleskap i

forberedelsesrommet. Det skal være avtrekk over benken. Det er ønskelig med adkomst til lager/forberedelsesrom tett på lærers demonstrasjonsbenk, samt fra trafikkareal.

Arbeid i naturfagrommet skal i utgangspunktet ikke være risikofyllt. Men når elevene håndterer syrer, baser, åpne flammer og skarpe redskaper kan det oppstå situasjoner som kan være farlige. Rommet skal planlegges etter de lover og forskrifter som gjelder. Det er blant annet tilgjengelig førstehjelpsutstyr og nøddusj med sluk i gulv. Sluk skal være av en slik type at eventuelle farlige, tunge gasser ikke legger seg der. Arealet utformes slik at muligheten for uhell minimeres, og at en har oversikt over hele avdelingen. Rommet må kunne nødluftes. I arealet må det være mulig å bevege seg uten å flytte på bord/utstyr. Videre skal avdelingen ikke ligge under bakkenivå av hensynet til eventuelt arbeid med tyngre gasser. Avtrekksystemet skal være separat og ikke en del av byggets ventilasjonsanlegg. Ulike typer brannslukkeutstyr må være lett tilgjengelig. Det skal være en hovedbryter for strømforsyningen til forsøksstasjonene, og stoppekran for vann.

Alle overflater i naturfagrom og forberedelsesrom må tåle varme, vann og kjemikaliesøl. Det må være terskelfri adkomst mellom forberedelsesrom og forsøksrommet. God ekstern ressurs rundt sikkerhet på naturfagsalen: <http://www.naturfag.no/side/vis.html?tid=16915>

9 Generelle læringsarealer – Elevenes hjemmeområder

9.1 Avdeling og hjemmeområder

De rom og funksjoner som hvert trinn har til disposisjon skal være samlet i en avdeling. Ved den nye ungdomsskolen skal det være tre avdelinger, en for hvert trinn. Det skal planlegges for inntill 120 elever i hver avdeling. Avdelingen skal fungere som trinnets hjemmeområdene. Hjemmeområdet skal ikke forstyrres av gjennomgangstrafikk fra andre hjemmeområder. I hjemmeområdet skal elevene møte ulike læringsmiljøer, delta i ulike læringsaktiviteter og oppbevare utstyr og materiell som bøker og annet.

Hjemmeområdet skal bestå av varierte læringsarealer og utformes med rom av ulik størrelse, til ulike formål og for ulike grupperinger av elevene. Det skal være mulig å åpne opp mellom rom, og støyende og rolige aktiviteter må kunne foregå til samme tid i et hjemmeområde. Elevene skal kunne deles i 4 like store grupper som kan ha undervisning uten å forstyrre hverandre. Videre skal det fysiske læringsmiljøet utformes slik at elevene kan deles i mange ulike gruppekonstellasjoner. Som en del av en gruppe, eller individuelt skal elevene kunne finne sitt sted. Nedenfor er noen eksempler på ønskede læringsmiljøer:

- Formidlingssoner hvor både lærere og elever kan presentere/demonstrere noe
- Ulike arenaer for kommunikasjon og samarbeid
- Arbeidsstasjoner, for eksempel høye bord hvor man står og arbeider eller sitter på høye stoler.
- Soner for samtale og læring i et åpent, mer uformelt miljø; ulike typer behagelige sittemøbler – loungen med for eksempel fastbygde sofaer, fatboyer eller lignende, nisjer i vegg
- Rom i rommet, nisjer hvor grupper kan sitte og arbeide i en mer intim og koselig setting enn et lukket grupperom
- Soner for ro og konsentrasjon
- Arbeidsplasser for individuelt arbeid
- Arena for kreativt arbeid. For eksempel gulv, tak og vegger man kan skrive på, eller store skrivetavler i glass (chatboard) fra gulv til tak
- Læringsareal som egner seg til korte informasjons- og fellesøkter og presentasjoner, framvisninger eller diskusjoner og samtaler, i en mer nær/intim setting enn et tradisjonelt

klasserom. Ved slike anledninger er det ikke nødvendig at elevene sitter ved et bord eller egen pult. Det kan for eksempel løses i form av et trinnamfi (eller fugleberg)

9.2 Hva skjer i hjemmeområdene?

Hjemmeområdet er det området hvor elevene oppholder seg mest, og får opplæring i fag hvor det ikke er behov for vesentlig tilrettelegging med hensyn til utforming og utstyr. Opplæringen i hjemmeområdene varierer mellom formidling, kreative og praktiske læringsaktiviteter, arbeid individuelt og i grupper, refleksjon og samtale, veiledning og oppfølging. Arealene skal stimulere til elevaktiv læring, samhandling og samarbeid. Det skal tilrettelegges for stor variasjon i møblering og utforming av det fleksible læringsarealet i hjemmeområdene. Alle materialer og alt inventar må være av robust kvalitet.

Det vil være flere lærere, og gjerne andre voksne, tilstede i hjemmeområdet samtidig. Etter en felles formidlingssituasjon vil det ofte være naturlig at elevene skal jobbe sammen i grupper eller individuelt ulike steder i læringsarealene. Ved større tema- og prosjektarbeid, stasjonsarbeid eller ved bruk av læringsplan beveger elever seg mellom ulike rom og arealer. Det kan da være behov for å åpne opp mellom rom. Dette skal i hovedsak skje i form av dører, eller skyvedører. Det skal ikke benyttes foldevegger.

9.3 Lagring og utstilling

Materiell og konkretiseringsmidler skal være lett tilgjengelig uten at hovedinntrykket av rommet blir rotete og forstyrrende. Hvert hjemmeområde skal derfor ha integrerte, praktiske og arealeffektive løsninger for lagring. Lagerarealet skal utgjøre 3 m² i hver avdeling. Elevene bør enkelt kunne finne frem til materiell selv når det er ønskelig. Lageret kan for eksempel utformes som nisje i vegg med skyvedører, slik at løsningen blir integrert i veggen eller som faste romdelere.

I avdelingene finner vi integrerte skapløsninger for undervisningsmateriell som beskrevet over, og bokskap til hver elev som kan låses. Disse skal kunne romme en skolesekk, men klær og lignende skal henge i garderoben. Det skal være to drikkestasjoner, to vaskerenser og to miljøstasjoner i hvert hjemmeområde.

Det må legges til rette for utstilling av elevarbeider og utsmykning. Det må derfor være veggplass til oppheng. Vegger som i seg selv er egnet for oppheng er ønskelig.

10 Elevgarderober

Skolen skal ha desentraliserte elevinnganger med egen garderobe og toalett for hver avdeling/hvert hjemmeområde. Elever skal ikke måtte krysse andres hjemmeområder. Garderoben skal fungere som skille mellom rene, tørre arealer inne og vått, skittent areal ute. Elevene skal ha en garderobeplass bestående av knagger til yttertøy og eventuelt en bag med gymtøy. I tillegg skal det være en hylle over knaggen og skorist som er plassert slik at vaskepersonell enkelt kan vaske under denne.

Alle innganger må utformes slik at smuss og skitt ikke kommer inn i skoleanlegget, og det skal velges løsninger som gjør det enkelt å holde rent. I praksis innebærer dette at det er gode løsninger for rist-skrap-tørk og gode bevegelseslinjer for å sikre at smuss i minst mulig grad kommer inn i garderoben. Garderobene skal ha varme i gulv, god ventilasjon og gode tørkeforhold.

Av inventar skal det planlegges for løsninger som gir enkelt renhold og god lufting for sko og klær. Det skal være låsbare skap for oppbevaring av jakke og sko til alle elever, gjerne med metallrist i bunn. Materialvalget må bidra til minst mulig støy i garderoben. Dette gjelder både valg av gulv og inventar. Det skal tilrettelegges for bruk av innesko.

Garderoben må være oversiktlig og synlig fra trafikkareal og ute. Det skal ikke være noen «skjulte mobbesoner».

I garderobene skal det være minst ett toalett tilgjengelig fra uteområdet uten at en trenger å gå via ren sone i bygget. Det skal planlegges for minst ett toalett per 20 elever totalt. Minst tre av toalettene skal være tilrettelagt for handicappede.

Inngangspartiene skal være overbygde med hardt dekke fra uteområdet for å unngå at sand og skitt trækkes inn i bygget.

11 Administrasjon, ledelse og personal

Lokalene til personalet skal ligge sentralt plassert i skoleanlegget. Noen funksjoner skal kunne sambrukes. Enkelte rom vil likevel være av mer privat karakter, og ha behov for skjerming/låsing. Det er viktig at alle hensyn til konfidensialitet ivaretas. Det skal være mulig å føre konfidensielle samtaler i alle kontorer og møterom, samt rom for skolehelsetjenesten. Dette gjelder også teamrom for lærerarbeidsplasser.

Det er ønskelig med en løsning som gjør at administrasjonen blir naturlig førstelinje for besøkende, mens lærernes arbeidsplasser blir naturlig førstelinje for elevene.

11.1 Administrasjon og ledelse

Skolens administrasjon og ledelse skal enkelt kunne nås fra hovedinngang.

Det første besøkende møter i denne avdelingen er kontoret til merkantilt ansatt. Kontoret skal ha transparent løsning (for eksempel stor skyvedør i glass), slik at besøkende lett kan komme inn, og merkantilt ansatt har god oversikt over besøkende som kommer inn til administrasjonen. Utenfor kontoret skal det være mulighet for at besøkende kan sette seg ned mens de venter. Kontoret skal ha nærhet til arkiv/lager. Tett på merkantils kontor er det plassert kontorlandsskap for skolens ledelse med tilgang til stillerom og møterom. Her skal være plass til fem arbeidsplasser. Alle kontorarbeidsplassene skal ha plass til stol, arbeidsbord, hyller, skuffer og skap. Det skal også være tilrettelagt for bruk av bærbar PC og telefon. Avtalte møter skal foregå på møterom. Det skal være kort avstand til møterom/samtalerom fra landsskapet.

Det er ønskelig med transparente løsninger som gir et åpent, luftig inntrykk og godt lys til rom som ikke vender mot yttervegg. Avstanden til personalrom og personalgarderober bør være kort. Men det skal ikke være nødvendig å gå forbi kontorlandsskapet for å nå andre personalfunksjoner som teamrom eller personalrom.

11.2 Lager og produksjon

I administrasjonen skal det være rom for kopimaskin/skriver og lager, samt et arkiv. Dette må plasseres slik at alle kan benytte det uten å forstyrre ledere eller merkantilt ansatt i sitt arbeid. I tillegg skal det være nisjer/rom for kopimaskin og papirlager nær alle arbeidsrom for lærere. Lagerbehov kan løses som egne rom eller integrerte skap, eventuelt en kombinasjon. Arkivskap etc. må kunne låses, og plasseres slik at de først og fremst er tilgjengelige for merkantilt ansatt.

Det er også behov for et mindre lagerrom i tilknytning til lærerarbeidsplassene. Her lagres læringsmateriell som skal kunne benyttes av alle trinn og klasser, og som derfor ikke skal lagres ute på trinnområdene.

11.3 Personal- og møterom

Anlegget skal ha et personalrom med kjøkkenløsning sentralt plassert i anlegget. Det er ønskelig med nærhet til administrasjon/ledelse og lærernes teamkontor. Kjøkkenløsningen skal romme:

- Kjøkkenbenk med vask
- Integriert induksjonsplatetopp og stekeovn
- Integriert kjøleskap, oppvaskmaskin og mikrobølgeovn
- Strøm og vann til kaffemaskin
- Opplegg for kaffetrakter og vannkoker
- Over- og underskap til oppbevaring av servise etc.

Personalrommet skal i utgangspunktet ikke benyttes som et møterom, men det skal likevel være opplegg for digitale/interaktive løsninger tilrettelagt for presentasjoner med bilde, film og lyd. Plassering av denne funksjonen må være slik at alle ser godt når den eventuelt er i bruk.

Det må være veggplass til oppslag og posthyller for de ansatte i forbindelse med garderobe eller personalrom. Disse må plasseres skjermet, slik at uvedkommende ikke får tilgang.

11.4 Møterom

I skolen skal det totalt være fire møterom/samtalerom av ulike størrelser med muligheter for oppkobling av PC, digital/interaktiv tavle, Skrivetavle i glass (Chatboardtavle), m.m. Møterommene skal ha plass til for eksempel henholdsvis 4 – 4 – 10– 16 personer.

Alle skal være mulig å sambruke. Enkelte skal ligge nær administrasjonen. Det er ønskelig at ett av møterommene er samlokalisert med personalrom, og at det er mulig å åpne opp mellom dem. Det skal være transparent løsning mellom rommene, men med mulighet til å skjerme for innsyn. Det skal være god støydemping mellom møterom og personalrom. Det skal være mulig å bruke møterom uten å gå via personalrom eller forbi kontorer.

11.5 Personalgarderobe

Skolen skal ha en garderobeløsning for de ansatte. Det er ønskelig at denne er plassert med kort avstand både fra trinnarealer og personalrom. Garderoben skal bestå av en felles funksjon for oppheng av ytterklær etc. Det skal ikke etableres kjønnsdelte garderober, men det skal være 4 separate toalett hvorav minst ett er HCWC. Alle toalettene skal være så store at de kan benyttes til omkledding. I tillegg skal det være to dusjrom med tilkomst fra personalgarderoben. Garderoben må tegnes slik at den i fremtiden kan deles i to kjønnsdelte garderober hvor begge har tilgang til WC og dusjrom og egen adkomst. I tillegg skal det være et toalett som plasseres med kort avstand til helsesøster og som kan benyttes uten å gå inn i administrasjonsfløyen.

I tilknytning til garderoben skal det også være plass til oppheng for stort speil og plass til å sitte ned for å ta på sko.

Det skal være noen desentraliserte toalett for voksne spredt i bygget. Det er ønskelig med kort avstand mellom WC og pedagogenes arbeidsplass.

11.6 Pedagogenes arbeidsplass

En organisering som bygger på samhandling og felles ansvar for elevenes læring krever at lærerne tilknyttet det enkelte trinn samarbeider tett. Både menneskelige og materielle ressurser vil kunne utnyttes bedre dersom man lykkes med en slik organisering. Det skal derfor legges til rette for fire team i skolen; ett for hvert trinn (8.-10.trinn) og ett for spesialpedagogisk avdeling. Disse skal være samlokalisert, slik det er kort avstand mellom de ulike trinnene. Dette kan løses over to etasjer med en internttrapp. Det skal også være nærhet til administrasjon og personalrom.

Skolen ønsker at hvert team har tilgang til tre mindre teamrom + et fellesområde. De små teamrommene skal være stillesoner. Her har lærerne hver sin faste arbeidsplass, med mulighet til å gjøre for- og etterarbeid. Arbeidsplassene skal ha plass til stol, bord, hyller, skuffer og skap. Det skal også være tilrettelagt for bruk av PC og telefon. I tillegg skal det legges til rette for aktivitetsbaserte arbeidssoner (fellesområder) mellom teamrommene. Disse skal ha miljøer for samarbeid eller individuelt arbeid i en mer avslappet setting - loungaktig. Fellesområdene kan fungere som trafikkareal som binder sammen de tre arbeidsrommene til hvert team, og de ulike teamene. Det er viktig at eksterne som skal inn på møterom ikke må gå via disse fellesområdene.

Fra lærernes arbeidsrom skal det være kort avstand til kopi- og produksjonsrom/-nisje. Lærerne skal kunne benytte de felles møterommene. Videre skal det søkes å finne gode sambruksmuligheter med elevenes læringsarealer (grupperom og lignende) for å kunne gjennomføre møter og samtaler der. Møblering av slike sambruksrom må ta hensyn til dette, slik at rommene er funksjonelle for møter

med foresatte eller eksterne samarbeidspartnere. Ikke minst er det ønskelig at personalrommet egner seg for alternative arbeidssoner for lærere (samarbeid, møter med foresatte, samtaler med elever, konsentrert individelt arbeid, individuelt arbeid i alternative sittemiljøer osv.)

UTKAST

12 Helsetjenesten

Helsetjenesten skal bestå av to rom, samt ønskelig med nærhet til hvilerom og et toalett.

12.1 Helsesykepleier

Helsesykepleier skal ha et kontor hvor hun/han kan møte elever for enetimer og gruppesamtaler, gjennomføre kontroller og trivselssjekker, sette vaksiner og gjøre kontorarbeid. Rommet skal derfor ha areal til et arbeidsbord med plass til pc og telefon, en laboratoriebank med vask og over- og underskap, lite kjøleskap til vaksiner. Benken må ha godt lys. Det skal også være areal til en undersøkelsesbank og en liten sofakrok for gruppesamtaler. Når helsesykepleier skal snakke med større grupper benyttes møterom. Det skal gjennomføres synstester og rommet må derfor være minst 3 meter langt. Elever skal kunne kle av seg skjermet inne hos helsesykepleier. Det kan derfor være en fordel at rommet ligger i andre etasje uten innsyn. Samtidig er det en fordel at helsesykepleier har oversikt over elevenes uteareal for å kunne observere elever. Det skal være håndvask med speil i rommet. Det er ønskelig med nærhet til toalett. Rommet skal være lydtett, slik at de som venter utenfor ikke hører samtaler inne hos helsesykepleier.

Helsetjenesten skal være lett tilgjengelig for elever, samtidig er det ønskelig med en litt anonym tilgang, slik at man «uset» kan oppsøke tjenesten. For helsesøster er det ønskelig å ha en viss nærhet til administrasjon og ledelse. Det skal etableres en helt enkel ventesone ved kontoret.

12.2 Sambruksrom

Det skal etableres et rom som både kan benyttes av rådgiver til samtaler, samt av lege, logoped, PPT når de har behov. Rommet skal også kunne fungere som et møterom og utstyres med digital tavle/skjerm. Her må være vask og speil. For øvrig skal rommet innredes etter behov fra år til år.

12.3 Hvilerom

Det skal etableres et hvilerom felles for alle brukere av skolen. Dette kan gjerne være nær helsetjenesten, men viktigst er at det er noe skjermet og lett tilgjengelig for alle. Her skal være en sofa/benk stor nok til at en voksen kan hvile behagelig der. Rommet skal også ha en vask og speil, samt plass til en stol. Ved inngangen til rommet skal det være skilt eller annet som viser om rommet er opptatt eller ledig.

13 Spesialpedagogisk avdeling

13.1 Generelle føringer

Det skal etableres en spesialpedagogisk avdeling for ca. 15 elever med sammensatte behov. Avdelingen skal være en integrert del av virksomheten ved Hov ungdomsskole. Elevgruppen kan variere fra år til år, men som utgangspunkt skal avdelingen planlegges for elever med sammensatte funksjonsvansker. Alle elevene vil ha nedsatt kognitiv funksjonsevne, flere vil også ha fysiske vansker, enkelte er avhengig av rullestol og andre hjelpemidler for å bevege seg. Elever og personalet i avdelingen skal utgjøre en del av det totale skolemiljøet. Det betyr at elever og personale må sikres arealfunksjoner som fremmer sosialt og faglig samarbeid og samhandling med resten av elev- og fagmiljøet på skolen. Ringerike kommune ønsker ikke en spesialpedagogisk avdeling som blir en virksomhet i virksomheten.

Avdelingen skal ha sine egne rom og funksjoner, men skal også kunne disponere skolens spesialrom og fellesarealer. Hvordan spesialpedagogisk avdeling blir lokalisert og plassert i forhold til skolens samlede funksjoner er avgjørende for graden av inkludering.

Avdelingen skal bygges med varierte og fleksible arealer. Det skal gis mulighet for et mangfold av aktiviteter og rom for å skape gode lærings- og utviklingsmuligheter for elever med ulikt funksjonsnivå. Samtidig må bygget gi anledning til å ta imot og tilpasse elevgruppene etter etterspørsel.

Hele avdelingen skal ha god lydisolasjon. To av rommene skal være svært godt lydisolert og kunne fungere både som et hvilerom og et læringsrom/arbeidsrom for utagerende eller støyende barn. Dører skal slå utover.

Rom og arealer skal utformes slik at voksne kan ha oversikt inn til rom uten at elever nødvendigvis kan se ut. Transparens gir trygghet for voksne og elever.

13.2 Elevenes opplæringsbehov

Alle elever skal gis et tilbud i samsvar med Kunnskapsløftets fagområder, også elever i spesialpedagogisk avdeling, men elever med vedtak om spesialpedagogisk undervisning vil i større eller mindre grad ha opplæringsbehov som avviker fra elever i ordinær undervisning. Selv om det er stor variasjon innad i disse gruppene, vil opplæringen i hovedsak ta sikte på å styrke elevenes selvhjelpsferdigheter, kommunikasjonsevner og sosiale ferdigheter. Det er et mål at elevene skal fungere best mulig i det hverdagslige og sosiale livet på skolen, i fritid og hjemme. På lengre sikt er

målet for disse elevene å fungere i et bofellesskap, vekstbedrift eller ordinære bedrifter, dagsenter. Skolens hovedoppgave blir å forberede elevene på et liv der de kan leve, arbeide og ha en meningsfull fritid i samhandling med andre. Skolens pedagogiske virksomhet og utforming av rom og funksjoner blir avgjørende for at disse elevene skal få utvikle sitt potensiale og sitt talent i størst mulig grad, og at de får trene på og lære nødvendige ferdigheter og kompetanse.

Elever i denne gruppen har sammensatte funksjonshemninger, og alle vil ha behov for fysisk trening og fysioterapi - om enn i ulik grad og på ulik måte.

I møte med omgivelsene og andre elever og voksne i skolen skaper eleven kunnskap og egen opplevelse av seg selv. Den enkelte elev må bli sett som subjekt og aktiv aktør i eget liv. Dette elev- og læringssynet betinger at den enkelte elev blir sett og møtt ut fra sine unike egenskaper.

Organiseringen av elevgruppene må ivareta elevens behov for tilknytning og relasjon til faste voksne. Elevenes behov for oppfølging av voksne kan variere. Det kan for eksempel være en voksen på tre elever, eller tre voksne på en elev. Enkelte elever trenger skjermede omgivelser som sikrer oversiktighet, nærhet og rot. Samtidig skal alle elever oppleve at de er del av et større fellesskap og samhandle med andre barn og voksne. Det er derfor avgjørende at avdelingen gir mulighet for inndeling i større og mindre grupper og har rom for et varierende antall voksne.

Elevens trivsel, læring og utvikling fremmes av god samhandling mellom skole og hjem, samt andre fagmiljøer. Bygget må gi rom for dette.

13.3 Funksjonsbeskrivelse

Med bakgrunn i elevenes opplæringsbehov har avdelingen behov for rom og arealer som gir muligheter for;

- å fremme åpenhet og samarbeid
- at sammensetning av grupper kan tilpasses endringer i funksjonsnivå
- effektiv utnyttelse av bemanning og areal
- å styrke elevens læring og utvikling av kompetanse og ferdigheter gjennom tilrettelegging av varierte læringsmiljø
- trening på dagliglivets hverdagsaktiviteter
- forberedelse til et yrkesliv i vekstbedrift eller dagsenter
- større variasjon i opplevelser, lek og erfaringer gjennom et stimulerende miljø

- plass til kroppslig trening, lek og aktivitet
- å gi språkstimulering og kommunikasjon gode vilkår
- trygghet, omsorg, hvile og ro
- å skape noe nytt

Videre er det særlig behov for at rom og funksjoner utformes i robuste materialer som tåler utagerende atferd. Kontaktpunkter og lignende må være i flukt med vegger, slik at elever ikke kan plukke det løs. Vegger kan ikke være av gips og alle hjørner må forsterkes slik at de tåler rullestoler som støter borti. Det er ønskelig å kunne åpne opp mellom noen rom og funksjoner, samtidig er det også behov for god lydisolering i denne avdelingen. Her vil være flere rullestolbrukere, og kan ha glede av å ligge på gulv for å trene, leke eller hvile. Det er ønskelig med mye dagslys inn, men nødvendig med skjerming fra innsyn – kanskje avdelingen kan få en litt skjermet plassering med utsikt mot skog?

Det skal være skinner i tak i garderober og stellerom. Ellers benyttes mobil heis for løft. Avdelingen må være nær heis i skolen for øvrig. Konkret utforming må skje i samarbeid med brukerne i senere fase.

Nærhet til heis er ønskelig.

13.4 Inngangsparti

De fleste elevene i denne gruppen kommer til skolen i taxi, og avstanden mellom inngang og avsetningsplass må være så kort som mulig. Det er ønskelig at ansatte kan se når taxien ankommer fra rom i avdelingen. Avdelingen skal ha en inngang som fordeler barna i to garderober. Den ene garderoben skal være tilpasset multifunksjonshemmede barn og ha eget areal for lagring og lading av rullestoler og andre hjelpemidler.

Ved inngangsdøren må det enten være automatisk døråpner med føler eller manuell knapp som trykkes på.

13.5 Garderobe

Garderobene skal etableres i direkte tilknytning til avdelingen. Garderobene må ha tilfredsstillende plass og gode tørkemuligheter med varme i gulv og god ventilasjon. Det skal dimensjoneres for minimum 40 cm bredde garderobeplass per elev. Garderoben skal gi plass til alt yttertøy og skotøy tilpasset ulike årstider. Garderobe skal ha sittemuligheter, innredes med hyller med skuffer eller skap og det må være plass (rist) til oppbevaring av sko, slik at disse ikke trenger å stå på gulvet. Den

enkelte elev skal ha sin plass med alle funksjoner samlet. Toalett og stelfunksjon skal være tilgjengelig fra garderobe. Hyller, skap eller skuffer skal i størst mulig grad kunne betjenes av elevene selv. Skinner i tak må plasseres slik at elever kan flyttes til alle funksjoner i rommet.

Det må også være noen knagger og hyller til noe sko og yttertøy for voksne i elevgarderoben.

13.6 Lager

Ved garderoben for multifunksjonshemmede elever skal det tilrettelegges for tungt og plasskrevende utstyr og hjelpemidler til enkelte elever. Differensierte hjelpemidler til bevegelseshemmede elever stiller store krav til lager og oppbevaring. Noe av dette kan være kaldlager, men det må etableres et godt innelager i tilknytning til innvendige funksjoner. Videre må det være rikelig med lademuligheter for hjelpemidlene. Det er behov for å skylle av vogner/rullestoler/sykler utenfor inngangspartiet.

I tillegg er det behov for et par mindre nærlager for læringsmateriell og undervisningsutstyr. Dette kan med fordel utformes som integrerte skyvedørsløsninger.

13.7 Stellerom og toalett

Det skal etableres et stellerom i tilknytning til garderoben. Her skal være veggmonterte HC-toalett, dusj i nisje (ikke kabinett) og hev-/senk stelleplass med tilgang til vask. Her må også være plass til elevenes skiftetøy og utstyr, forbruksvarer til stell. Elevtoaletter skal kunne låses fra begge sider. Skinner i tak må plasseres slik at elever kan flyttes til alle funksjoner i rommet. Det må ikke være fliser på gulv, men velges materialer som ikke tar opp i seg lukt og urenheter. Det skal være glassvindu i voksenhøyde i døren til stellerommet.

13.8 Vaskerom

Det skal være et eget vaskerom med vaskemaskin og tørketrommel. Her må være god ventilasjon/utlufting av varm og fuktig luft. Vaskerommet bør ligge i tilknytning til ADL-kjøkkenet.

13.9 Oppholdsrom i avdelingen

Avdelingen skal fremstå som en avdeling hvor voksne og elever enkelt skal kunne benytte alle rom. Det må likevel være mulig å etablere ulike soner av rom i avdelingen slik at de barna som har størst behov for skjerming kan underdeles i egne grupper når det er behov for det, og da skjerme seg fra øvrige rom og arealer.

13.9.1 Klasserom

Det etableres to klasserom i avdelingen. Det skal være plass til inntil 10 elever i hvert rom. Her skal man kunne drive med ulike aktiviteter; undervisning, samling, sang, sosiale aktiviteter, osv. Det er ønskelig at ett av klasserommene er plassert slik at man har adkomst også direkte fra fellesarealer i skolen (for eksempel hjertet). Det vil være elever som følger ordinær undervisning i trinnarealene som også skal benytte tilbudet i denne avdelingen, og det er ønskelig at de skal kunne oppsøke rom her uten å måtte gå via «hoveddøren» inn til spesialpedagogisk avdeling.

Det andre klasserommet trenger ikke adkomst fra hjertet.

Undervisningsrommene skal ha godt med dagslys. Rommene skal være utstyrt for digital formidling og bruk av interaktive tavler og lignende.

13.9.2 Kjøkken

Avdelingen skal ha et kjøkken med to stasjoner og spiseplass. Her skal man drive ADL (aktiviteter i dagliglivet)-trening. Hver stasjon skal ha plass til to elever, og inneholde komfyr/stekeovn, dobbelvask med skåldesperre, overskap, underskap og langskap (skap skal gå helt til tak for å hindre støvdeponering). De to stasjonene skal dele på en oppvaskmaskin og kjøleskap. Komfyr/stekeovn må sikres med hovedbryter til strøm, slik at elever ikke kan slå den på alene. Stasjonene må ha robuste fasiliteter med benke- og arbeidsplasser til to elever og en voksen. I tillegg skal det være to spisebord med plass til inntil seks personer hver. Kjøkkenet skal ha muligheter for sortering av avfall.

Rommet skal også kunne benyttes som formidlingsrom og må ha digitale løsninger og tavler som muliggjør dette.

Det skal være plass til trygg oppbevaring av medisiner i låsbart kjøleskap.

13.9.3 Grupperom

Avdelingen skal ha 7 – 8 grupperom med plass til ca. 2 elever på hvert rom. Ikke alle rommene skal benyttes til ordinær undervisning og kun 5 rom trenger derfor dagslys. Alle rommene skal ha glassfelt i vegg fra trafikkareal, slik at voksne kan se inn og ut når de står, men elevene slipper å bli forstyrret når de sitter. Det er ønskelig med en løsning som ikke inneholder en lang korridor med mange grupperom etter hverandre.

Disse rommene skal benyttes til mange ulike formål, og dette vil variere i takt med de ulike elevenes behov. Rom kan innredes som hvilerom, sanserom, fysioterapi-rom, læringsareal, osv. Utforming og adkomst til rommene må derfor være slik at det ikke gir begrensninger for dette.

Rommene skal være utstyrt for digital formidling og bruk av interaktive tavler og lignende.

13.9.4 Aktivitetsrom

I dette rommet skal elever samles til fellesaktiviteter, læring, fysioterapi og sanseopplevelser. De skal kunne spille instrumenter, synge, se på og delta i teaterforestillinger, bevege seg og danse, se film eller spille pedagogiske dataspill på storskjerm. Rommet skal også kunne brukes til grovmotorisk lek, som for eksempel lek med ball. Rommet skal utstyres med følgende funksjoner:

- Plass til oppbevaring av instrumenter, rekvisitter og kostymer.
- Danse og bevegelsesareal
- Det skal vurderes god lydisolering i rommet
- Gjennom lys, lyd og bilde skal rommet kunne endre karakter og stimuli
- Arealene skal kunne møbleres med matter, sittesekker
- Projektor og stort lerret/tavle
- En dobbel ribbevegg
- Gulv, tak og vegger som tåler hard bruk
- Takmonterte hoppersaseler og annet utstyr som må tåle mye vekt
- Gulvplass til matter

Rommet skal gjennom lys, lyd og bilde kunne endre karakter og stimuli. Rommet bør utformes med visuelle og taktile effekter gjerne musikk, lysmuligheter, (fiberoptikk, bruk av UV lys, fysioakustisk stol, mv) og andre sansestimulerende produkter (aroma, vibrasjon, mv). Interaktivt gulv (for eksempel Ground FX) bør installeres. Her må kunne monteres hengekøye eller løvbladstoler og hoppersaseler i tak. Elevene kan ha ulike diagnoser som krever hvile/søvn i løpet av skoledagen, eller tid for seg selv.

13.10 Personalfasiliteter

Leder for avdelingen skal ha kontorplass sammen med resten av skolens ledelse. Pedagogene i avdelingen skal også ha arbeidsplasser sammen med øvrige pedagoger. Det er likevel behov for et mindre møterom i avdelingen som kan benyttes som kontorarbeidsplass og møterom. Det er ikke behov for dagslys her.

For mer utfyllende beskrivelse av pedagogarbeidsplasser se kapittel 11.6. Ansatte deler garderobe og pauserom med skolens øvrige tilsatte, men det er behov for et voksentoalett i avdelingen. I elevgarderoben må det også være knagger og skohyller til noe yttertøy for de voksne.

Øvrige møterom sambrukes med resten av skolen.

13.11 Uteområde for avdelingen

Elever i spesialpedagogisk avdeling skal ha tilgang til og kunne benytte skolens øvrige uteareal. I tillegg er det behov for at det etableres en egen uteplass særlig tilrettelagt for elever i denne avdelingen. Her skal det tilrettelegges for sanseopplevelser for elever i ungdomsskolealder.

13.12 Kaldlager

Det er avsatt areal til kaldt lager for elevenes sykler, vogner, akebrett og uteleker.

UTKAST

14 Idrettshall

Det utarbeides egen beskrivelse for idrettshall etter eventuelt vedtak om dette.

UTKAST

15 Drift og renhold

15.1 Driftskontor

Driftsleder har behov for en kontorarbeidsplass med plass til to kontorarbeidsplasser (en til renhold og en til drift) og et mindre møtebord, oppbevaring av bygginformasjon og noe verktøy, samt styringspanel for SD-anlegg. Kontoret bør ligge i tilknytning til varemottak, renholdsentral og lagerareal. Her skal også leder for renhold kunne benytte pc for bestilling av varer, lage vaktlister o.l. Det er ønskelig med utsyn til varemottak og varelevering.

15.2 Varemottak

Skolen skal ha en trygg tilkomst for varelevering. Vareleveringen må fungere slik at det er god logistikk i forhold til videre transport i bygget, og med nærhet til rom for drift og renhold. Det må derfor være nærhet til heis. Utformingen skal sikre at lastebil kan frakte paller med materiell fra lasteplan og direkte inn i bygget uten å møte terskler eller andre hindringer.

Via varemottaket skal skolen motta paller med papir-, renholds- og formingsmateriell, videre er det her skolemelk/frukt leveres. Det må være plass til å håndtere ca. 4 paller i rommet. Når det gjelder levering av materiell til lager til kunst og håndverk, kan dette også skje direkte til funksjonen da varelevering til denne funksjonen gjerne bare skjer et par ganger i året og kan foregå med særlige sikkerhetstiltak.

Det må også være mulig å få inn lift i bygget ved behov for vedlikehold og annen drift i rom med ekstra høyde.

15.3 Skolefrukt og melk

Det skal være gode og trafikksikre løsninger for varelevering, lagring og utdeling av skolefrukt og melk. Det er ikke et krav at denne funksjonen må ligge ved kjøkkenet, men det kan være praktisk at den ligger i tilknytning til fellesarealene sentralt i skoleanlegget. Elevene må, uansett plassering, kunne hente frukt og melk selv. Skapene bør plasseres i en nisje, eller slik at de ikke virker forstyrrende, visuelt eller i form av støy. Nisjen skal ha plass til to standard «melkeskap».

15.4 Avfallshåndtering

Kildesorteringen skal følge krav i Forurensningsloven og kommunenes renovasjonsforskrift.

I anlegget skal det være desentraliserte og integrerte «miljøstasjoner» av typen 5-punkts sorteringsfraksjoner for papp og papir, matavfall, plast, restavfall, glass og metall i fellesarealer og i alle spesialrom, avdelinger, i skolens hjerte og i personalrom. Miljøstasjoner skal tydelig merkes med hvilke avfallsfraksjoner som skal kastes hvor, for å lette kildesorteringen for brukere. Miljøstasjonene skal ha en romslig dimensjonering og utformes ergonomisk riktig med tanke på jobb med tømning. Størrelsen på beholderne for de innvendige avfallsdunkene skal være tilpasset størrelsen på avfallsposer/-sekker som leveres gjennom gjeldende innkjøpsavtale. Pr. tiden er dette avfallsposer / avfallssekker på henholdsvis 20 liter, 35 liter, 50 liter og 100 liter. Avfallet skal på en enkel måte bringes fra disse stasjonene til der avfallet hentes. Innvendige avfallsstasjoner skal tilpasses estetisk inn i omgivelsene.

Det skal legges til rette for systemarbeid for Miljøfyrtårn.

Skolen skal ha nedgravd søppelsystem i 5 Molok avfallsbrønner. Løsningen må være funksjonell med tanke på levering, oppbevaring og henting.

I printer-/kopirom skal det være egne stasjoner for levering av papir. Stasjonene må framstå som en integrert del av bygget og være enkle å håndtere.

Utvendige søppelstasjoner skal plasseres i tråd med forskrifter/forsikringsbetingelser, og utformes slik at de ikke kan flyttes på eller er sårbar for hærverk. Det innebærer at søppelspann gir beskjed om når de må tømmes.

15.5 Renhold

Renholdssentralen med vask for håndvask, utslagsvasker (vann og avløp), sluk i gulv på minimum 1,5 m x 1,5 m med avløpsrist og sandfangkum, skal plasseres slik at renholdsmaskiner kan tømmes og rengjøres over den. Renholdssentralen skal utformes på en måte som gir «ren og urene sider» for å unngå krysskontaminering av rent utstyr og materialer. Renholdssentralen må ha plass til:

- Sluk i gulv, til å koble på Lokasse
- Stikk kontakter til lading av nettbrett.
- Renholdsmaskin med el-stikk for lading
- Poleringsmaskin
- Våt- og tørrstøvsugere
- Gulvaskemaskiner med lading
- Highspeedmaskiner med lading

- 1 moppevaskemaskin med lokasse
- Ladepunkter/strøm til flere IPad-er.
- 1 kjøleskap for oppbevaring av fuktige mopper og kluter
- Medisinskap for førstehjelp blant annet øyeskylling
- Integreerte hyller/reoler til oppbevaring av Pads og diverse utsyr til daglig bruk
- Bøtterist (med plass til to 10-litersbøtter)
- 2 rengjøringsvogner
- Plass til store bakker for oppbevaring av skitne mopper (min 50 l)
- Håndvask med svingbare blandebatteri.
- Utslagsvask med ekstra uttak for slange og utformet slik at man kan fylle en 10 liters bøtte og hensiktsmessig rengjøre maskinelt utstyr.
- Opphengsmulighet for langskaftet utstyr

Utformingen av renholdsrom, og plasseringen av utslagsvasker og reoler, må være slik at alle funksjoner er tilgjengelig når maskiner og vasketraller er lagret i rommet. Av hensyn til varme, fuktighet og avgasser ved opplading av maskiner må renholdssentralen ha god ventilasjon. Renholdssentralen skal plasseres nær varelevering og med lett tilkomst til byggets eventuelle heis.

Renholdsrom. På hvert plan i anlegget skal det være et renholdsrom med vann og avløp, plass til utslagsvask, liten lagerreol, støvsuger og rengjøringsvogn/gulvvaskemaskin. Renholdsrommet skal også ha sluk i gulv og el-punkter. Det skal være et renholdsrom i skolens hjerte som kan benyttes fritt av skole og eksterne brukere for vask ved behov.

Utformingen av renholdsrommene, og plasseringen av utslagsvasker og reoler, må være slik at alle funksjoner er tilgjengelig når maskiner og vasketraller er lagret i rommet.

Lagerbehov. Det er behov for egnet areal for lagring av blant annet papir og vaskemidler. Det kan ikke skje i renholdssentralen pga. fukt. Det skal være plass til omtrent to paller med utstyr her.

15.6 Lagerareal

15.6.1 Skolelager

Skolen skal ha et sentrallager med plass til å oppbevare noe inventar som stoler og bord samt diverse annet materiell. Tilkomsten skal være utformet med brede dører. Lagerarealet skal ha ventilasjon/varme som gjør at lagret materiale ikke blir ødelagt av fukt og råte.

15.6.2 Integrerte lager

I elevenes hjemmeområder, i spesialrom, administrasjon og teamrom er det behov for lagringsplass for ulike formål; undervisningsmateriell, bøker, utstyr, elevutstyr og elevarbeider og lignende. Lagerbehov er omtalt under den enkelte funksjon, men generelt gjelder at lagerbehov skal søkes løst med integrerte og smarte løsninger som er tilpasset rommet og lagerets funksjon. Integrerte skyvedørsskap i rom og gangareal er eksempel på ønskede løsninger, skuffer og skap som også kan fungere som arbeidsbord/produksjonsbord er andre eksempler. Noen ganger skal innholdet være synlig og glasskap kan være en løsning, andre ganger skal noe lagres lett tilgjengelig som for eksempel gitarer på en vegg.

15.6.3 Driftslager

Det skal være et lager for drift med carportløsning for snøfreser, gressklipper osv. Her skal være en liten verkstedsarbeidsbenk langs vegg. Dette skal ikke være et kaldt lager.

15.7 Kaldlager

De har behov for et kaldt lager til noen hageredskaper og vedlikeholdsutstyr (ca. 15 m²)

16 Aktivitetsareal ute

16.1 Generelt om uteområdet

Uteområdet skal oppfordre barn og unge til å holde seg i aktivitet, og gi dem opplevelser som forsterker lyst til å utfordre egne grenser. Det skal være et variert område som tar hensyn til elevers ulike alder, funksjons- og ferdighetsnivå. Uteområdet må utformes slik at behov for regler og restriksjoner begrenses, samtidig som de fysiske rammene ikke begrenser handlingsrommet eller forestillinger om hva man *kan*. Barn og unge skal stimuleres motorisk, fysisk, sosialt og intellektuelt.

Ved utforming og tilrettelegging av uteområdet må en i størst mulig grad:

- Benytte de naturkvalitetene som ligger i tomten
- Sikre best mulige solforhold
- Legge til rette for bruk på uværsdager for eksempel med takutstikk i bygget, leskur, overbygg

Uteareal på ungdomsskolen skal tilby;

- Barn og unge gode utfoldelsesmuligheter for allsidig fysisk aktivitet
- Rom for ulike typer sosial aktivitet
- Trygge og trivselsskapende omgivelser
- Rom for å tilegne seg ny kunnskap og utøve virkelighetsnær læring
- Rom for spenning og uforutsigbarhet
- Opplevelse av lokal identitet
- Estetiske og kunstneriske opplevelser i lek og avkobling

16.2 Stedlig identitet og naturkvaliteter

Ungdomsskolen har en tomt med skog og natur som nær nabo. De stedegne kvalitetene skal være utgangspunkt for å skape en skole med en helt særegen identitet. Tomten ligger i nær tilknytning til områder med verdi som fritids- og rekreasjonsarealer. Nettverket av gangveier og stier må i størst mulig grad opprettholdes og integreres i utearealene til skolen.

16.3 Vegetasjon

Beplantning må være tilpasset stedet og bruken av området. Det må gjerne innføres nyttevekster, og et lite dyrkningsområde med drivbenker/plantekasser, til bruk i undervisning. Ved valg av vegetasjon skal det fokuseres på arter som fremhever de ulike årstidene, fremmer læring og som tåler tøff behandling av elever, vær og vind. For å tilfredsstille krav til universell utforming, må allergifremkallende vekster unngås. I tillegg skal det i skolemiljø ikke plantes vekster med giftige plantedeler.

16.4 Materialbruk

- Slitasjen i et skolemiljø er stor, og det må benyttes gode, holdbare materialer som tåler aktiv bruk og som eldes med verdighet.
- Behovet for vedlikehold i størst mulig grad begrenses gjennom riktig materialbruk og funksjonell utforming av uteområdet. Alle anlegg skal være lettstelte. Forankringer i bakken skal for eksempel ikke være utformet i trevirke.
- Multifunksjonelle elementer utført i solide materialer (betong, granitt) skal supplere tradisjonell møblering.
- Tredekker kan benyttes i begrensede områder i tilknytning til overdekkede utearealer med liten belastning. Enkelte sittemøbler ute skal være i tre. Tre skal også vurderes i amfiet, gjerne i kombinasjon med stein/betong.
- Det benyttes fortrinnsvis helstøpte gummidekker som fallunderlag. Fallsand benyttes ikke av hensyn til universell utforming. Fallunderlag skal rammes inn og være drenerende.
- Lek- og aktivitetsapparater/utrustning skal ha et transparent, moderne uttrykk og skal harmonere med bygg og omkringliggende natur.
- Det skal benyttes varierte dekketyper (gress, gummi, asfalt, tre, betong, natur, stein o.l.) for å skape ulike oppholdssoner. Asfalt kan bearbeides eller fargesettes som et alternativ til tradisjonell utførelse, og for å tilføre kvalitet til oppholdsarealene.
- Naturelementer, som steiner og stokker, er fine innslag.

16.5 Universell utforming i uteareal

Skoleanlegg er viktige sosiale arenaer hvor mange aktiviteter for elever og voksne finner sted. Elevene får her tilført mye av sin grunnleggende sosiale erfaring og kompetanse. Foreldre og

foresatte forutsettes å delta i et samspill mellom hjem og skole som tidvis innebærer å være tilstede på skolen for å delta på møter, eller andre aktiviteter. Dette fordrer et skoleanlegg hvor universell utforming er integrert som en naturlig del av anlegget hvor alle brukerne kan følge samme bevegelsesmønster og delta i ordinære aktiviteter på like vilkår.

Vesentlige momenter å ta med seg i planleggingen er:

- Enkel og logisk planløsning: Helheten i anlegget skal ivaretas i forhold til terrengtilpasning og overordnet utforming av anlegget.
- Orientering og tilgjengelighet: Enkel orientering og lesbarhet, få nivåer og korte avstander mellom enhetene. Det skal være enkelt å finne innganger og skille mellom ulike innganger. Adkomstveg og hovedinngang skal være den samme for alle besøkende.
- Enkle forbindelseslinjer: Interne forbindelser mellom ulike deler av anlegget skal være lett lesbare og tilgjengelige. Det skal være samme bevegelsesmønster for alle.
- Ledelinjer, belegg: Ulike kantmarkeringer og elementer i belegget gjør det enklere å finne frem. Det er også viktig at man bevisst bruker underlagsmaterialer som gir lett fremkomst også for bevegelseshemmede.
- Lek og sanseopplevelser: Uteanlegget må inneholde utfordringer og opplevelser for alle. Det skal være områder som gir mulighet for både stillhet og aktivitet og elementer som stimulerer sansene. Helstøpt gummibelegg, i stedet for sand/grus gjør at alle kan nå frem til lekeinnretninger.
- Forurensningskilder, planter og materialer som kan gi astma/allergiproblemer skal unngås.

16.6 Aktivitets- og oppholdsareal

Nedenfor beskrives lekeapparater, installasjoner og tilrettelegginger som skal realiseres i uteområdet:

- Jobbe med det visuelle i landskapet – former, bølger og trapper som følger naturen («land art»). Det må åpne mer opp mot skogen, trapper med mer, slik at det er lettere å komme seg opp og inn i skogen – gjøre naturen mer tilgjengelig, rydde stier og lage sykkelløyper osv.

- Det skal etableres naturlige gangveier/bevegelsesmønstre som gjør det fristende å vandre rundt på området (skoleplassen og inn i den nære skogen. Noen av disse skal kunne brøytes med traktor på vinterstid. Det gjelder ikke stier i skogen.
- Det ønskes et «parkanlegg» i kombinasjon med «naturanlegg» man kan vandre i, plasser man kan sitte og ligge på (hengekøyer for eksempel).
- I hele uteanlegget skal det være mange ulike steder å sette seg ned i mindre eller større grupper i fastmotnerte sitteplasser (totalt cirka 50 sitteplasser). Noen skal være under tak (cirka 20). I tillegg skal det være et uteamfi med plass til cirka 60 elever. Dette er nærmere beskrevet nedenfor. Sosiale møteplasser og steder å sitte skal i størst mulig grad kombineres med muligheter for å være aktiv. Enten fordi det man sitter på også kan benyttes til aktivitet, eller fordi man motiveres til å ta i bruk apparater/installasjoner nær sitte plassene. Det skal være flere intime, koselige soner å sitte som oppleves litt skjermet, for eksempel av trær og busker. Elevene ønsker å sitte på noe behagelig og «artig».
- Enkle, dekorative elementer, fine å se på, blikkfang, lek med perspektiver, kan gjerne brukes som møbler etc

Videre skal det anlegges følgende installasjoner. For alle installasjoner som det kan søkes tilskudd for (nærmiljømidler og lignende) skal dimensjoneres og tilrettelegges slik at man tilfredsstiller kravene for å få tildelt midler:

- Tuftepark i kombinasjon med Parkour og rampline Lineklatring, henge, slenge, balanse
- Enklere hinderløype nær forsterket enhet (parkour-light; balansebommer mm, som ikke er så skremmende)
- To sandvolleyballbaner
- 1 ballarena for ulike ballspill – streetbasket, kanonball, lek med ball. Her skal være to basketballkurver med regulerbar høyde
- 4 smashballstenger med ball – god kvalitet, godt feste i betong/asfalt
- Frisbeegolf 5 kurver
- 4 Bordtennis- og 4 sjakkbord i robust og varig materiale (for eksempel stein/betong)
- 1 bakkesjakk
- Egne områder for sykkelstier

- 2 store 2x3 meter nedfelte trampoliner
- Uteamfi med plass til cirka 60 elever, gjerne følge skrå tomt. Plassbygde betomgbenker i skråplan, slik det gror inntil med gress
- Uteklasserom med gapahuk og bål plass. Plass til 30 elever. Denne bør kunne stenges (for å unngå fest i helger)
- Pumprack, eller skaterampe, eller bmx eller terrengsykler

16.7 Lagerrom – bod ute for utstyr

Skolen har behov for et lager, eller en bod ute, for utstyr. Kaldbod ca. 15 m².

16.8 Driftsfunksjoner utomhus

Alle nye prosjekter i kommunen skal følge kommunens retningslinjer for drift av uteområde og krav knyttet til det. Her nevnes kort noen viktige hensyn ved planlegging av skolens uteområde:

- For å lette arbeidet med vedlikehold må beplantningen som velges være enkel å stelle. Det skal ikke etableres blomsterbed, eventuelle plener må anlegges slik at de er enkle å klippe.
- Tre utendørs kildesorteringspunkter for avfallshåndtering. Disse må være robuste for hærverk, og ikke kunne flyttes på. I hele uteområdet skal det være fastmonterte kildesorteringsløsning, og spesielt i områder der mange vil oppholde seg.
- Området må ha god belysning. Både på skoleplassen og i turløyper som gjør det mulig å bruke uteområde på mørke dager og kveldstid
- Det skal tilrettelegges for enkel brøyting og strøing med maskinelt utstyr. Det skal etableres område for snødeponering. Lekeapparater/installasjoner skal ikke plasseres nær interne veier og områder som er planlagt brøytet om vinteren.
- Det må legges til rette for bruk av lift rundt hele bygget, for vedlikehold og vask av vinduer.
- Ute skal det være tilgang til vann flere steder slik at uteområdet kan spyles. Det er også nødvendig med tilgang til strøm flere steder på området. Vann og strømpunktene må kunne låses/stenges både utenfra og innenfra.
- Overvann må håndteres slik at det ikke er behov for avisingsanlegg.

17 Trafikk og parkering

Ved planlegging av uteområder er det avgjørende at trafikken løses på en oversiktlig og sikker måte. Anlegget skal ha tilfredsstillende planløsning for parkering, avsetningsplasser, avfallshenting og varelevering. Biltrafikk og myke trafikanter skal så langt som mulig holdes atskilt slik at farlige situasjoner ikke oppstår. Det er ønskelig med atskilt gangvei og bilvei.

Skolen mottar ferskvarer som melk og frukt flere dager i uken, og ellers jevnlig vareleveranser. Det skal legges til rette for enkel adkomst til varemottaket og det skal planlegges for tydelige trafikkarealer for biltransport til varemottak. Varemottaket skal være nær heis, dersom bygget er over flere etasjer.

Det skal være trafiksikre omgivelser i en radius på 200 meter fra skolen. Det skal etableres plass for trafiksikker avlevering og henting av elever til – “kiss and ride”. Denne kan være et lite stykke fra skolen, og skal være knyttet til fortau eller gangvei.

Elever som benytter buss skal ha trygg ventesituasjon og fortau/gangvei til og fra skolen. Det forutsettes ikke at skolebusser skal kjøre helt opp til skolen.

Parkeringsplasser for sykkel skal være nær skolen og må plasseres slik at risiko for tyveri og hæververk reduseres. Skolens elever kan komme til skolens område fra flere kanter. Sykkelparkering splittes opp og etableres nær de ulike inngangsområdene på skolen. Det må være god visuell kontroll med parkeringsplassene slik at risiko for hæververk og tyveri reduseres.

Det er ønskelig å planlegge parkeringen mest mulig samlet og rasjonell nær veien og med et grønt areal mellom parkering og skole. Parkeringsplasser som brukes av ansatte og besøkende på dagtid skal kunne benyttes av brukere av **idrettshall** og skole på ettermiddag- og kveldstid. Her må det være ladestasjoner for el-biler. Ved skolen skal det etableres følgende antall parkeringsplasser: (må endelig avklares gjennom reguleringsprosessen)

- 2 parkeringsplasser for driftsbil
- HC-parkeringsplasser nær bygget/byggene (ca. 5 % av det totale antall plasser)
- Sykkelparkeringsplasser for minst 50% av elevene. Disse skal etableres der elever og andre naturlig kommer til skolen. Det betyr gjerne flere plasser for sykkelparkering.

18 Nærhetsmatrise

Nærhetsmatrisen angir hvilke funksjoner det er krav til nærhet mellom, hvilke det er ønskelig med nærhet mellom, samt hvilke funksjoner det ikke er ønskelig med nærhet mellom. Nærhet kan forstå både som horisontal nærhet på samme plan i bygget, eller vertikal nærhet mellom de ulike planene.

Nærhetsmatrise for Hovungdomsskole																						
	Garderob 8. trinn	Garderob 9. trinn	Garderob 10. trinn	Avdeling for 8. trinn	Avdeling for 9. trinn	Avdeling for 10. trinn	Spesialpedagogisk avdeling	Hovedinngang	Bibliotek	Mat og helse	Musikkavdeling	Kunst og håndverk	Naturfag	Skolens hjerte	Administrasjon og ledelse	Teamrom	Personalrom	Personalgarderobe	Helsetjenesten	Varemottak, drift og lager	Idrettshall	
Garderob 8. trinn																						
Garderob 9. trinn																						
Garderob 10. trinn																						
Avdeling for 8. trinn	1																					
Avdeling for 9. trinn		1																				
Avdeling for 10. trinn			1																			
Spesialpedagogisk avdeling																						
Hovedinngang																						
Bibliotek								1														
Mat og helse								2	2													
Musikkavdeling									2	2												
Kunst og håndverk									2													
Naturfag													2									
Skolens hjerte													2									
Administrasjon og ledelse															1							
Teamrom				2	2	2										2						
Personalrom								2								2						
Personalgarderobe								2									2					
Helsetjenesten															1	2		2				
Varemottak, drift og lager	3	3	3					3					2									
Idrettshall								1	2						1						2	

19 Fast inventar

Under følger oversikt over fast inventar. Dersom det ikke er samsvar mellom oversikt i fast inventar og øvrige beskrivelser tidligere i dokumentet så gjelder bestillingen i fast inventar.

Endelige utforming og detaljering av fast inventar vil skje i en samspillfase, men fast inventar skal prises og plassering skal vises i tegningene.

Funksjon	Fast inventar og utstyr
Generelt, gjelder hele skolen	<ul style="list-style-type: none"> • Generell god kvalitet på innredning og utstyr tilpasset ungdomsskolebruk. Må tåle «herjing» • Dørmerking og skilting innvendig. • Veggfaste speil over alle servanter. • Knagger til klær i WC-rom og garderober. • Alle rom som brukes til undervisning + møterom skal ha opplegg for og oppheng til digital skjerm/tavle (skjerm/tavle detaljeres senere) • Alle skap skal kunne låses • Miljøstasjoner og sortering av avfall i hele bygget <ul style="list-style-type: none"> ○ 5 punkts-sortering generelt i hele bygget ○ Dimensjoneres slik de tømmes daglig ○ Plasseres i trinnområder, administrasjon, ved personalrom, nær møterom, kjøkkenfunksjoner, verksteder, spesialrom, allrom, kantine, og evt. andre lokasjoner som har behov ○ Trinnareal: en miljøstasjoner per trinn, plassert i hjemmeområdet, bare papirsøppel i primærrom
Inngangsparti og skolens hjerte	<p><u>Hjertet:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Plassbygd lyd, integrert lyd, samle styring ett sted, brukervennlig/lettstyrt ▪ Tilrettelegge/opplegg for stort lerret for digitale presentasjoner for et publikum i amfitrappen, oppheng til projektor + projektor ▪ Oppheng og opplegg for informasjonsskjerm tett på inngangspartiet

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Innebygde monterer i vegg, for utstilling av elevarbeid eller konkretiseringsmaterialer. Låsbart. Kan plasseres rundt i skolens fellesområder.
Musikkavdeling	<p><u>Aktivitetssal:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Teleskopamfi til min 120 plasser, adkomst fra begge sider • Oppheng for sidetepper og scenetepper • Lys og lydrigger i tak, opplegg og oppheng for PA-anlegg og monitører (mulig med monitører i gulv?). Minimum 4 bomber. Detaljeres senere. • Lerret helt bakers og lerret ved sceneteppe, oppheng for projektor • Speilvegg som kan dekkes til • Mobile garderober og/eller knagger til publikum ▪ Stålkonstruksjon for 3 lysrigger i himling. Disse må være motoriserte og kunne senkes ned til gulv for ettersyn og rigging. Hele salen skal kunne lyssettes ▪ Plassbygd lyd, integrert lyd, samle styring ett sted, brukervennlig/lettstyrt ▪ Motorstyrt blendingsgardiner for blending hvis det er vindu.. <p><u>Musikkrom/bandrom</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppheng og opplegg for multikabel PA-anlegg • Oppheng for 20 gitarer • 20 koblingspunkter • Plassbygde skap for langring. Minimum 200 cm langskap i nisje. Alt må være låsbart. Detaljeres i utviklingsfasen. • Heldekkende svarte gardiner foran vindu <p><u>Øverom x 4</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrerte skap for lagring av instrumenter og utstyr til musikkundervisning i alle øvingsrom. Detaljeres i utviklingsfasen. Utgangspunkt: 100 cm lang x 60 cm dyp x 200 cm høy/evt. helt til tak + 100 cm underskap med benkeplate oppå.

	<ul style="list-style-type: none"> • Fastmontert høyttaler på vegg, helst integrert i vegg <p><u>Lager</u></p> <p>Plassbygde hyller, med mulighet for å endre hylleavstand, mest mulig hyllemeter</p>
Kjøkken	<p><u>Skolekjøkken</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Generell god kvalitet på innredning og utstyr/hvitevarer. , lett å holde rent • Skap for lagring av dekketøy og kjøkkenutstyr. Detaljeres i utviklingsfasen. Utgangspunkt: 300 cm lang x 60 cm dyp x 200 cm høy/evt helt til tak. Låsbare skap • Integrert skap for utleie/lånetakere av kjøkken. Detaljeres i utviklingsfasen. Utgangspunkt 100 cm lang x 60 cm dyp x 200 cm høyt/evt til tak. • 4 integrerte stekovner i tilknytning til høyskapene. • 2 integrerte mikrobølgeovner • 4 elevstasjoner, hver stasjon skal ha: induksjonsplate sonedelt standardmål, avtrekk over, tilberedingsbenker (kan fordeles på øy og langs vegg, må ikke være sammenhengende), underskap under alle benker, vask med stor og dyp kum (min 60 cm bred) • Lærerstasjon skal ha tilsvarende kum og platetopp, integrert stekeovn, underskap. Hev/senk-funksjon. • 2 industrioppvaskmaskin steamer • 3 kjøleskap + 1 fryseskap (standardmål) • Kantinedisk med mulighet for salg ut mot fellesareal. • Håndvask med tre armaturer • 20 knagger for jakker/forkle • Rikelig med strømuttak ved elevstasjoner og kantinedisk • Skap i nærheten av kantinedisk til dekketøy, servietter, mm.. Løses helst som integrert i nisje eller underskap under disk. <p><u>Tørrlager:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • 2 kjøleskap + 2 frysenskap • Fastmonterte hylleløsninger, spiler med knekter (metall/skinnesystem), langs alle vegger. Ønsker så mye lagringsplass som det er mulig å få til. • Vaskemaskin og tørketrommel i god arbeidshøyde, underskap med plass til såpe mm. • Høyskap til lagring av kluter mm. <p><u>Frukt/melk:</u></p> <p>Integrert løsning for 2 store kjøleskap fra for eksempel Tine til melk og fruktasser. Skal fungere som selvbetjent løsning, plassert i hjertet. Nisjen må tåle varme fra skapene. Støy fra skapene skal ikke være sjenerende for dem som oppholder seg i skolens hjerte/aula.</p>
<p>Verkstedsavdeling for kunst og håndverk</p>	<p><u>Generelt for avdelingen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Alt av overflater skal være av svært god kvalitet. Bordplater og benkeplater kan gjerne være av tre, men må være tykke slik man kan slipe ned. • Alt av skap og skuffer skal kunne låses. • Alle plassbygde høyskap skal gå fra gulv til tak (eventuelt med en mindre kappe over). Alle plassbygde skap skal plasseres i nisjer i vegg der det er mulig. • Skap mm detaljeres i utviklingsfasen. • For hvert av hovedrommene (sentralrom, verksted og multifunksjonsrom): Minimum to vasker med slamutskiller i begge kommuner <p><u>Sentralrom</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrerte høyskap langs vegg, fra gulv til tak (evt med kappe over), minimum 300 cm x 60 cm • Arbeidsbenk., slik elevene kan stå og jobbe ved (ca 100 cm høyt) • Underskap under arbeidsbenken.

- Alle skap skal kunne låses. Ikke glassfelt i skapdører.
- Skinner med strøm i tak til diverse utstyr

Verksted for tre og metall

- 15 verkstedsbenker/bord, ca 150x80 cm, skrudd fast i gulvet. Her skal det være én arbeidsplass på hver langside (til sammen to arbeidsplasser pr bord), som sitter diagonalt mot hverandre. Hylleseksjon under bordplate, en på hver side, diagonalt over hverandre. Kan hektes på løse høvelbenker på bordene. Arealeffektiv plassering.
- Arbeidsbenk langs vegg for bl.a. skruestikker, ca 100 cm opp fra gulv. Gjerne langs vindu. Så lang som mulig. Underskap under benk på ulike steder.
- Integreerte høyskap langs vegg, fra gulv til tak (evt med kappe over), minimum 200 cm x 60 cm
- Sponavsug (beholdes settes på egnet sted i driftsareal). Rør og opplegg over arbeidsplasser i verkstedet.

Maskinrom

- Hyller til å lagre lange (opptil 4 m) og kortere trematerialer. Hyllene må tåle tunge materialer.
- Avtrekk
- Båndsag
- Sirkelsag

Multifunksjonsrom

- Opplegg for kermaikkovn i nisje
- 20 knagger til malefrakker
- Benker langs vegg, 100 cm høy, ståloverflate
- Oppheng for snorer til å henge tegninger og stoff til tørk (etter trykking og maling)

	<p><u>Lager</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Minimum 35 hyllemeter til eleverbeid i eget lager, dybde ca 50 cm• Minimum 10 hyllemeter til tørking av leire i eget rom• Andre lager: mest mulig hylleplass, fleksible løsninger som gjør at man kan endre hyllehøyde• Integrert skap i nisje 100 cm x 60 cm i trafikkarealet i avdelingen, for utstyr som kan lånes av resten av skolen
Naturfag	<p><u>Naturfagrom</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Arbeidsstasjon med minst 4 strømuttak pr stasjon. Hver stasjon skal være ca 150 cm x 90 cm. Høyde ca 100 cm. Detaljeres i senere fase.▪ Integrerte skap for lagring av instrumenter og utstyr. Nedre halvdel skal være uttrekkbare skuffer, øvre halvdel skapdører, halvparten med glassfronter. Hyller inni skal være justerbare. Detaljeres i utviklingsfasen. Utgangspunkt: minimum 600 cm lang x 40 cm dyp x 200 cm høy/evt helt til tak. (Ønsker 200 cm skap tett på demonstrasjonsbenk, med justerbare hyller). Alle må være låsbare.▪ Integrert platetopp i lærerstasjon med 2 soner, omtrent 30 cm bredde x 50 cm dybde (evt standardmål).▪ Integrert meterbane i gulvbelegg som viser meter og centimeter. Meterbanen skal være like lang som lengden av rommet.▪ 30 knagger til labfrakker▪ 2 vaskerenner med 3 armaturer▪ En ordinær krittavle henges opp ved siden av digital tavle/skjerm <p><u>Lagerrom:</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Farlige stoffer skal oppbevares i brannsikre, låsbare kjemikalieskap med eget avtrekk i dette rommet (to skap: ett til tørre kjemikalier og ett til væsker/gasser). Minimum 200 cm x 60 cm x til tak/200 cm høy, eventuelt standardmål tett på (totalmål for begge skapene).

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Det skal også være en arbeidsbenk med integrert vask, oppvaskmaskin og kjøleskap (underskap-str) i forberedelsesrommet. Benken må være minimum 160 cm langt. ▪ Legge til rette for skitten/ren-soneinndeling i rommet. ▪ Knagger til labfrakker
<p>Generelle læringsarealer</p>	<p><u>Primærom:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Chatboard eller lignende, rikelig, gjerne gulv til tak, på flere vegger ▪ Veggplass og system for oppheng av elevarbeider, kart, informasjon, mm (enkelt system), langs hele bakveggen, detaljering i samspillfasen ▪ Oppheng og opplegg for to digitale skjermer/tavler <p><u>Hjemmeområde:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaskerenner ▪ Chatboard i ulike størrelser plassert på egnede lokasjoner ▪ Veggplass og system for oppheng av elevarbeider, kart, informasjon, mm (enkelt system), detaljering i samspillfase ▪ Plassbygde lagerarealer plassert i nisjer i vegg eller som romdeler. Åpnes med skyvedører. ▪ Innebygde montere i vegg, for utstilling av elevarbeid eller konkretiseringsmaterialer. Låsbart. Rundt 2 meter lengde til sammen. <p><u>Grupperom:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Chatboard/whiteboard ▪ Veggplass og system for oppheng av elevarbeider, kart, informasjon, mm (enkelt system), detaljering i samspillfase ▪ Oppheng og opplegg for digitale skjermer/tavler (minst én pr grupperom)
<p>Elevgarderober</p>	<p><u>Elevgarderober:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Veggfaste garderobeplasser til hver elev bestående av:

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Låsbart skap for yttertøy og sko + pc og bøker. Hvert skap skal være minimum 30 cm bredde, 70 cm høyde, og 40 cm dybde. Skapene kan stå 3 i høyden. Hvert skap skal ha en del for tøy og en del for pc/bøker. Det skal være hylle til sko og knagg for tøy. ○ Noen av skapene skal være universelt utformet, hvis ikke alle er det.
Administrasjon, ledelse og personal	<p><u>Produksjonsrom, kopi og lager:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vegghengte hyller til lagring av kopipapir, stiftmaskiner etc. Må tåle tunge papirbunker <p><u>Personalrom</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kjøkkenløsning med: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kjøkkenbenk lengde minimum 400 cm med: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Overskap og underskap (overskap opp til tak eller med kappe over for å slippe støvsamling) ▪ Solid og egnet overflate ▪ 1 stk integrert stekovn ▪ 1 stk integrerte mikrobølgeovner ▪ Integrert oppvaskmaskin ▪ Dobbel vaskekum ▪ Opplegg for 2 stk kaffimaskiner ▪ Platetopp minimum 4 soner (standardmål) ▪ Alt detaljeres i samspillfasen <p><u>Personalgarderober:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oppheng for stort speil (vegg til tak) ▪ Knaggrekker med rikelig mengde knagger, noe plass for kleshengere <p>Plassbygde skohyller med rikelig plass til alle ansatte</p>
Helsetjenesten	<p><u>Ventesone/venterom:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • oppheng til brosjyrer <p><u>Helsesykepleiers kontor:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none">• liten kjøkkenbenk ca 120 cm lang med:<ul style="list-style-type: none">○ enkel kum○ underskap + overskap○ strømuttak○ integrert kjøleskap i underskap (ca 60 cm bredde, standardmål)• fastmontert speil på vegg• fastmontert høydemål på vegg• fastmontert synstavle• oppheng og opplegg for digital tavle/skjerm <p><u>Sambruksrom</u></p> <ul style="list-style-type: none">• fastmontert speil på vegg• håndvask under speil• oppheng og opplegg for skjerm/digital tavle <p><u>Hvilerom</u></p> <ul style="list-style-type: none">• fastmontert speil på vegg• håndvask under speil
Spesialpedagogisk avdeling	<p><u>Inngangsparti</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Ved inngangsdøren må det enten være automatisk døråpner med føler eller manuell knapp som trykkes på. <p><u>Garderobe</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Garderobeplass med hyller/skuffer/skap, minst 40 cm pr plass• Skinner i tak• Knagger til tøy og hyller til sko for ansatte <p><u>Lager</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Plassbygde og integrerte skap med hyller for lagring av læringsmateriell, undervisningsutstyr mm forskjellige steder i avdelingen (i trafikkarealer). Plasseres i nisjer slik at dørene går i flukt

med vegg. Ønskelig med skyvedørsløsning. Minimum 400 cm bredde til sammen, ønskelig at det går fra gulv til tak.

Stellerom og toalett

- Skinner i tak
- Veggmonterte HC-toalett, håndvask
- Dusj i nisje
- Hev/senk stelleplass med vask nært. Vask med stor kum.

Vaskerom

- Hyller til vaskemiddel og tøy, justerbar høyde, minst 10 hyllemeter

Oppholdsrom i avdelingen

- Alle undervisningsrom og møterom skal ha oppheng og opplegg for digital tavle/skjerm. Alle undervisningsrom skal ha oppheng for visuell læringsstøtte og noen glassmonter for utstilling.
- Detaljering skjer i senere fase.

Klasserom

- Lite tekjøkken i ett av klasserommene. Detaljering skjer i senere fase.

Kjøkken

- To identiske kjøkkenstasjoner som hver skal ha: minst 200 cm benkeplate/ arbeidsplass, i tillegg til koketopp med 4 soner (standardmål) og stekeovn innfelt i skap. Dobbeltvask med skåldesperre og avrenningsplate. Minst 120 cm overskap og 120 cm underskap (standardmål), ett langskap (standardmål). Dette må være universelt utformet, med heve/senke-benker osv.
- Stasjonene skal dele: oppvaskmaskin og kjøleskap. Kjøleskap skal være i full høyde og gjerne integrert.

Grupperom

Aktivitetsrom

	<ul style="list-style-type: none"> • Integrerte hyller innfelt i nisje i vegg, med skyvedører foran. Fra gulv til tak, minimum 300 cm bredt, min 40 cm dypt. • Opplegg og oppheng til projektor i tak • Dobbelt ribbevegg • Oppheng og opplegg for takmontert hoppaseler • Oppheng klart for annet utstyr <p><u>Personalfasiliteter</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontor for avdelingsleder og lærerarbeidsplasser skal utformes som for resten av skolen.
Idrettshall	<p>Idrettshall</p> <p>Brukervennlighet er <u>svært</u> viktig:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 basketkurver x 3 (i hver delhall), må være justerbar høyde: 2,65 m - 3,05 m (break away-kurver, med fjæring) ▪ 2 basketkurver full bane – langbane (break away-kurver, med fjæring) ▪ Ribbevegger, innfelt i vegg, 10 ribbevegger i hver saldel ▪ 2 stk turnbom, begge plassert i saldel ▪ 2 par ringer, plassert i samme saldel som turnbom ▪ 8 rep fra tak, plassert i samme saldel som turnbom ▪ 3 oppsett for volleyball (1 i hver saldel) ▪ Fastmontert rigg i taket, til lys, projektor og lyd, slik at en kan ha elevsamlinger mm i hallen ▪ Det skal være en funksjonell løsning for plassering og festing av 2 håndballmål, ett i hver ende, helst nedsenkbare mål ▪ Integrert musikkanlegg. Ønskelig med system der en kan velge å bruke høyttalere for hele salen eller bare deler/saldeler. ▪ Bildrevegg på kortvegg, dimensjonert for 3 – 4 elever som klatrer samtidig ▪ Nedsenkbart lerret, motorisert, plassert på langvegg i midterste sal ▪ Det skal være 3 skillevegger. 2 vegger plasseres slik man kan dele hallen i tre like store deler. 1 vegg plasseres slik man kan dele hallen i to like store deler. Mobil skillevegg må være solid, og det skal være

tett duk hele veien. Skilleveggen skal være motordrevet med styring som bare er tilgjengelig for personer som er gitt adgang til systemet. Den må være utformet slik at to elever kan treffe hverandre i fart fra hver side av skilleveggen uten risiko for personskade.

Garderober elever:

- Knaggrekke, 40 stk
- Vegghengt speil, minimum 1 m x 2 m
- Vegghengt sittebenk i tre med plass til 20 pers per garderobe

Dusj elever

- Det skal være skillevegger mellom dusjer bås/avlukke. Det skal være en halvvegg midt i rommet som gjør at en ikke får innsyn til dusjene når en kommer inn fra garderoben. Knaggrekke for håndduker kan henge på halvveggen. Skilleveggene skal ha sideavstiver festet til vegg. En av dusjene i hver garderobe må være universelt utformet. Knaggrekke 8 knagger.
- Alle dusjrom skal også ha uttak til slange

Garderober lærer/dommer + dusj

- Vegghengt benk
- Plassbygd garderobeskap med 3 rom/3 låsbare dører, standardmål
- Vegghengt speil
- 6 knagger på vegg til klær
- Alle dusjrom skal også ha uttak til slange

Renholdsrom

- Hyller til renholdsmidler skal være i metall og må tåle syrer, baser og organiske løsemidler
- Utslagsvask

	<ul style="list-style-type: none">▪ 3 knagger til padder til renholdsmaskiner▪ (Må være minst 1 meter dør) <p><u>Materialrom</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Det må legges til rette for montering av hyller og annet for oppheng på vegg. Hyller må dimensjoneres for utstyr til idrettshallen. Det skal være rikelig med knagger til å henge opp nett mm. Dimensjoneres i samspill.
Drift og renhold	<p><u>Driftskontor</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Enkel håndvask <p><u>Varemottak</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Arbeidsbenk fastmontert, minimum 2000 cm lengde x 80 cm dybde x standard høyde, med låsbare underskap, sluk i gulv▪ Fleksibelt avsug med hette over (punktavsug) arbeidsbenk▪ Vask, stor dyp kum, frittstående <p><u>Renholdssentral</u></p> <p>Alt av utstyr i renholdssentralen skal være kompatibelt med kommunens øvrige utstyr (jmført kommunens egne innkjøpsavtaler).</p> <ul style="list-style-type: none">▪ 1 stk moppekjøleskap, 60 cm evt 80 cm, innmat; hyller/skuffer og spiler til å henge mopper▪ 2 stk industrivaskemaskiner, med lokasse (gjerne integrert), solid/god▪ Integreerte hyller/reoler til permer, papir, utstyr, esker med vaskemidler mm (skinnesystem), minimum 10 hyllemetere, 60 cm dype▪ Arbeidsbenk til å brette tøy mm, standardhøyde (ca 100 cm), ca 200 cm lang▪ Ladeplass til 4 maskiner + ladepunkt til mindre utstyr

	<ul style="list-style-type: none">▪ Bøtterist med plass til 10 liter▪ Håndvask svingbare blandebatteri (hvis det blir to rom trengs det vask i begge rommene)▪ Utslagsvask stålvask bredde 65 cm x dybde 50 cm x høyde 40 cm, ekstra uttak for slange (VVS) (hvis det blir to rom trengs det vask i begge rommene).▪ Opphengsmuligheter for langskaftet utstyr (som låser seg rundt skaftene), minst 6 skaft <p>Lager:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Vegghengte hyller til papir og vaskemiddel. Dybde 60 cm og minimum 20 hyllemeter. Må være en løsning der man enkelt kan endre avstand mellom hyller. <p><u>Renholdsrom/bøttekott</u></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Vegghengt hylle til rengjøringsmidler og hygienepapir.▪ Hyller til renholdsmidler skal være i metall og må tåle syrer, baser og organiske løsemidler.▪ Liten utslagsvask, blandebatteri med ekstra uttak for slange▪ Sluk i gulv + vanlig strømuttak.
Utendørs	<ul style="list-style-type: none">▪ Alle faste apparater som fremkommer av Areal- og funksjonsprogram▪ Sykkelparkering▪ Avfallsbeholdere